

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет управління персоналом, соціології та психології

Кафедра соціоекономіки та управління персоналом

ОСВІТНЬО ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

Менеджмент соціальної сфери
073 - Менеджмент

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Фінансове забезпечення соціальної сфери»

здобувача Кузьменко Кристини Владиславівни

(підпис)

Науковий керівник: професор, д.е.н. Маршавін Юрій
Миколайович

(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: доктор економічних наук,
професор Лопушняк Г.С.

(підпис)

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет управління персоналом, соціології та психології

Кафедра соціоекономіки та управління персоналом

ОСВІТНЬО ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

Менеджмент соціальної сфери
073 - Менеджмент

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми
_____ В.В.Кирилюк
прізвище)(підпис) (ініціали, прізвище)

_____20____р

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
_____ Г.С.Лопушняк
(підпис) (ініціали,

_____20____р

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Кузьменко Кристині Владиславівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

форми навчання денна

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи *на тему* «Фінансове забезпечення соціальної сфери»

Тему затверджено наказом ректора Університету від " _____ " _____ 20_р .№ _____

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах ТОВ «Нова пошта»

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ (назва розділу)
Розділ 2	АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ КОМПАНІЄЮ «НОВА ПОШТА» У ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ (назва розділу)
Розділ 3	ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ КОМПАНІЄЮ «НОВА ПОШТА» (назва розділу)
Об'єкт дослідження:	процес фінансового забезпечення соціальної сфери.
Предмет дослідження:	сукупність теоретико-методичних та прикладних засад фінансового забезпечення соціальної сфери
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	поглиблення концепцій ефективних стратегій фінансового забезпечення соціальної сфери з фокусом на українських умовах.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	– дослідити наукові підходи та принципи фінансового забезпечення соціальної сфери; – визначити моделі фінансування соціальних програм та послуг;
У розділі 2	– охарактеризувати фінансове забезпечення соціальної сфери в Україні; – виділити соціальні програми і проекти «Нової Пошти»; – оцінити результати та ефективність соціальних ініціатив;
У розділі 3	– запропонувати напрями розширення соціальних програм та ефективності їх фінансового управління «Нової Пошти»; – надати рекомендації щодо оптимізації фінансового забезпечення соціальної сфери.

Завдання підготував
науковий керівник

_____ (підпис)

Ю. М. Маршавін

_____ (ініціали, прізвище)

«___» _____ 2023 р.

Завдання одержав здобувач

_____ (підпис)

К. В. Кузьменко

_____ (ініціали, прізвище)

«___» _____ 2023 р.

Реферат

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Робота складається з 3 розділів, в яких міститься 7 підпунктів. Перший розділ висвітлює теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціальної сфери, другий розділ є аналітичним, третій – рекомендаційним. Обсяг дипломної роботи – 67 аркушів, включаючи список використаних джерел. У дипломній роботі є 14 таблиць, 12 рисунків. Під час написання використано 40 джерел.

Об'єктом дослідження є процес фінансового забезпечення соціальної сфери. **Предметом** дослідження є сукупність теоретико-методичних та прикладних засад фінансового забезпечення соціальної сфери.

Метою бакалаврської роботи є поглиблення концепцій ефективних стратегій фінансового забезпечення соціальної сфери з фокусом на українських умовах.

Завдання бакалаврської роботи:

- дослідити наукові підходи та принципи фінансового забезпечення соціальної сфери;
- описати моделі фінансування соціальних програм та послуг;
- охарактеризувати фінансове забезпечення соціальної сфери в Україні;
- виділити соціальні програми і проекти «Нової Пошти»;
- оцінити результати та ефективність соціальних ініціатив;
- запропонувати напрями розширення соціальних програм та ефективності їх фінансового управління «Нової Пошти»;
- надати рекомендації щодо оптимізації фінансового забезпечення соціальної сфери.

Методологічна основа дослідження фінансового забезпечення соціальної сфери в Україні базується на комплексному підході та різноманітних методах аналізу. Аналіз наукових джерел дозволив розширити розуміння та встановити взаємозв'язки між теоретичними концепціями та практичним втіленням фінансового забезпечення. Використання діалектичного методу сприяло розгляду фінансування соціальної сфери як динамічного процесу, що взаємодіє зі змінами в суспільстві, економіці та законодавстві. Системний підхід дозволив розглядати соціальну сферу як складну систему з різними компонентами. Статистичний аналіз дав змогу оцінити ефективність фінансового забезпечення на основі наявних даних і вивести ключові показники та тенденції.

Наукова новизна полягає у виокремленні основних характеристик та складових фінансового забезпечення, а також у розробці методичного підходу до аналізу та оцінювання ефективності цієї сфери. Отримані узагальнені результати

можуть бути застосовані не лише для вирішення проблем конкретних соціальних сфер, а й для подібних проблем або компаній у галузі соціального забезпечення.

Практичне значення отриманих результатів полягає у їхній можливості для вдосконалення фінансової стратегії соціальної сфери, підвищення ефективності використання ресурсів та забезпечувати стабільність фінансової ситуації. Результати аналітичних та розрахункових процедур можуть бути безпосередньо застосовані для вдосконалення механізмів фінансування соціальних програм, а також для планування інвестицій у соціальну сферу з метою підвищення її ефективності та доступності для населення.

Роботу завершено та захищено у 2024 році.

Ключові слова: соціальна сфера, соціальні програми, фінансове забезпечення соціальної сфери, принципи фінансового забезпечення, моделі фінансування соціальних програм, державне фінансування.

В і д г у к
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету управління персоналом, соціології та
психології освітньо-професійної програми «Менеджмент
соціальної сфери»

Кузьменко Кристини Владиславівни

на тему «Фінансове забезпечення соціальної сфери»

1. Актуальність теми визначається потребою в удосконаленні системи фінансового забезпечення соціальної сфери у сучасних надскладних умовах у контексті наслідків глобальної пандемії та російської воєнної агресії, інших соціально-економічних викликів. Авторка КБР досить обґрунтовано, хоча трохи неконкретно, виклала актуальність зазначеної проблеми

2. Позитивні риси кваліфікаційної роботи 1) Авторка продемонструвала розуміння теоретико-методичних засад проблеми; 2) У теоретичному розділі КБР Кузьменко К.В. досить обґрунтовано висловлює своє бачення проблеми, оцінку ідей і думок інших дослідників; 3) Авторка КБР задіяла досить значний обсяг фактичних даних, емпіричного матеріалу для розкриття теми. За результатами дослідження підготувала тези, які опубліковані у Збірнику.

3. Наявність самостійних розробок автора. Кузьменко К.В. розробила і досить вміло застосувала економетричну модель взаємозалежності динаміки прибутку компанії «Нова пошта» від соціальних ініціатив і засобів соціальної відповідальності у формі відрахувань на соціальні заходи за період з 2018 по 2022 рр. Розрахований коефіцієнт детермінації (R) дорівнює 0,94, що свідчить про досить високу залежність, оскільки показує, що 94% варіації чистого прибутку компанії зумовлено змінами сум відрахувань на соціальні заходи і соціальні програми.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: Наукова новизна КБР полягає у виокремленні основних характеристик та складових фінансового забезпечення, та розробці методичного підходу до аналізу та оцінювання ефективності фінансового забезпечення соціальної сфери, що може використовуватися для розв'язання проблем підвищення ефективності фінансового забезпечення будь-яких складників соціальної сфери, або рівня соціальної відповідальності комерційних компаній. Результати аналітичних та розрахункових процедур можуть бути застосовані для вдосконалення механізмів фінансування цільових соціальних програм, планування інвестицій у соціальну сферу з метою підвищення фінансово-економічної ефективності підприємства та позитивного соціального впливу на населення.

5. Наявність недоліків: Авторка не завжди ретельно аналізує причинно-наслідкові зв'язки, зокрема щодо фінансування соціальної сфери під час повномасштабної війни, його залежність від чинників скорочення надходження

податків і внесків у державні соціальні фонди, не наводить переконливих статистичних даних з цього приводу. У висновках має місце перебільшення значення другорядних фактичних даних, що майже не впливають в сучасних умовах війни на результати фінансування соціальних послуг і соціального забезпечення. Це спричинило недостатню чіткість висновків, зайву багатослівність.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: Зазначені та інші недоліки не зменшують цінності проведеного дослідження, авторських здобутків, а КБР заслуговує відмінної оцінки (68 балів)

Науковий керівник: професор кафедри СЕтаУП Маршавін Ю.М., д.е.н., професор
(посада, учене звання, науковий ступінь) _____

(підпис)

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну бакалаврську роботу здобувача вищої освіти

Кузьменко Кристини Владиславівни

Тема: «Фінансове забезпечення соціальної сфери»

Актуальність теми кваліфікаційної роботи і доцільність її розроблення. В умовах сучасної політичної, економічної та соціальної нестабільності в Україні питання фінансового забезпечення соціальної сфери набуває особливої актуальності. Серед основних проблем суспільства слід відзначити зростання рівня безробіття, недостатній розмір пенсій та заробітних плат, а також посилення інфляційних процесів. Військові дії спричинили значні труднощі в соціальній сфері, що призвело до появи нових вразливих груп населення, таких як внутрішньо переміщені особи. У цьому контексті фінансування соціальних програм стає критично важливим для стабілізації ситуації та покращення якості життя населення.

Компанія «Нова пошта» активно працює над посиленням своєї соціальної відповідальності та фінансового забезпечення соціальних ініціатив. Розробка та реалізація ефективних заходів у цьому напрямі допоможе знизити плинність кадрів, підвищити лояльність працівників та зміцнити позиції компанії на ринку праці.

Якість проведеного дослідження. Результати дослідження Кузьменко К.В. відображають реальний стан фінансового забезпечення соціальної сфери в Україні, зокрема в ТОВ «Нова пошта», що підтверджується використанням інформації з достовірних джерел. Запропоновані заходи є логічними та доцільними, що підтверджує їх практичну значимість.

Позитивні риси кваліфікаційної роботи. Дослідження є глибоким та ґрунтовним. Матеріал викладено послідовно, детально проаналізовано теоретичні засади фінансового забезпечення соціальної сфери, практичні аспекти у загальнонаціональному контексті, а також проведено всебічний аналіз організаційно-економічного стану компанії «Нова пошта». Заходи щодо удосконалення фінансового забезпечення соціальних ініціатив є обґрунтованими та послідовними.

Зауваження. Суттєві зауваження до роботи відсутні.

Практична значимість висновків і рекомендацій. Практичне значення отриманих результатів полягає у їхній можливості для вдосконалення фінансової стратегії соціальної сфери, підвищення ефективності використання ресурсів та забезпечувати стабільність фінансової ситуації. Результати аналітичних та розрахункових процедур можуть бути безпосередньо застосовані для вдосконалення механізмів фінансування соціальних програм, а також для планування інвестицій у соціальну сферу з метою підвищення її ефективності та доступності для населення.

Рецензент: заступник директора Закладу післядипломної освіти
«Центр підвищення кваліфікації служби зайнятості»,
к.е.н., доцент

Ірина КОЛЕСНИК

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	6
1.1 Наукові підходи та принципи фінансового забезпечення соціальної сфери.....	6
1.2 Моделі фінансування соціальних програм та соціальних послуг.....	15
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ КОМПАНІЄЮ «НОВА ПОШТА» У ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ	26
2.1 Фінансове забезпечення соціальної сфери в Україні.....	26
2.2 Соціальні програми і проєкти «Нової Пошти»	35
2.3 Результати та ефективність соціальних ініціатив	41
РОЗДІЛ 3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ КОМПАНІЄЮ «НОВА ПОШТА»	52
3.1 Напрями розширення соціальних програм	52
3.2 Рекомендації щодо підвищення ефективності фінансового управління та оптимізації фінансового забезпечення.....	57
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансове забезпечення соціальної сфери є надзвичайно актуальною проблемою у сучасних умовах, особливо у контексті глобальної пандемії та російської воєнної агресії, інших соціально-економічних викликів. Критичний аналіз показує, що нестача адекватного фінансування може призвести до зниження якості медичної допомоги, освіти та інших соціальних послуг. Порівняно з іншими країнами, Україна має свої унікальні виклики, такі як воєнні дії та недостатність ресурсів, що робить проблему фінансового забезпечення соціальної сфери особливо важливою. Розробка та впровадження комплексних рішень у сфері фінансування може сприяти покращенню якості життя громадян та забезпеченню сталого розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації з фінансового забезпечення соціальної сфери надають важливі відомості для даної кваліфікаційної роботи. Зокрема варто виділити доробки Харчука В. Ю. [6], Дем'янчука О. І., Борконюк О. О. [7], Бервена О. В., Москвіної А. О. [8], Назарової Г. В. [9], Скринник З. Е. [10], Ситника Н. С. [11], Коваль О. І. [12]. Разом з тим, недоліки попередніх досліджень включають обмеження методологічного підходу до аналізу фінансового забезпечення соціальної сфери, недостатню увагу до специфіки українських реалій в умовах військового стану, а також відсутність комплексного огляду фінансових стратегій у різних галузях соціальної сфери. Кваліфікаційна робота спрямована на заповнення цих прогалин шляхом подальшого розширення методологічного апарату та детального аналізу фінансових аспектів соціальної сфери в Україні.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає у поглибленні концепцій ефективних стратегій фінансового забезпечення соціальної сфери з фокусом на українських умовах.

Мета розкривається переліком завдань, які вирішуються у кваліфікаційній роботі:

- дослідити наукові підходи та принципи фінансового забезпечення соціальної сфери;
- описати моделі фінансування соціальних програм та послуг;
- охарактеризувати фінансове забезпечення соціальної сфери в Україні;
- виділити соціальні програми і проєкти «Нової Пошти»;
- оцінити результати та ефективність соціальних ініціатив;
- запропонувати напрями розширення соціальних програм та ефективності їх фінансового управління «Нової Пошти»;
- надати рекомендації щодо оптимізації фінансового забезпечення соціальної сфери.

Об'єкт дослідження – це процес фінансового забезпечення соціальної сфери.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та прикладних засад фінансового забезпечення соціальної сфери.

Методи дослідження. Методологічна основа дослідження фінансового забезпечення соціальної сфери в Україні базується на комплексному підході та різноманітних методах аналізу. Аналіз наукових джерел дозволив розширити розуміння та встановити взаємозв'язки між теоретичними концепціями та практичним втіленням фінансового забезпечення. Використання діалектичного методу сприяло розгляду фінансування соціальної сфери як динамічного процесу, що взаємодіє зі змінами в суспільстві, економіці та законодавстві. Системний підхід дозволив розглядати соціальну сферу як складну систему з різними компонентами. Статистичний аналіз дав змогу оцінити ефективність фінансового забезпечення на основі наявних даних і вивести ключові показники та тенденції. Такий методичний підхід дозволив глибоко проаналізувати фінансове забезпечення соціальної сфери, ідентифікувати проблемні аспекти та розробити рекомендації для подальшого вдосконалення.

Наукова новизна, теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Наукова новизна полягає у виокремленні основних характеристик та складових фінансового забезпечення, а також у розробці

методичного підходу до аналізу та оцінювання ефективності цієї сфери. Отримані узагальнені результати можуть бути застосовані не лише для вирішення проблем конкретних соціальних сфер, а й для подібних проблем або компаній у галузі соціального забезпечення.

Практичне значення отриманих результатів полягає у їхній можливості для вдосконалення фінансової стратегії соціальної сфери, підвищення ефективності використання ресурсів та забезпечувати стабільність фінансової ситуації. Результати аналітичних та розрахункових процедур можуть бути безпосередньо застосовані для вдосконалення механізмів фінансування соціальних програм, а також для планування інвестицій у соціальну сферу з метою підвищення її ефективності та доступності для населення.

Характер виконання кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна бакалаврська робота виконана за власною ініціативою автора КБР.

Інформаційна база дослідження. Інформаційна база дослідження щодо фінансового забезпечення соціальної сфери включає аналіз наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків, статистичні дані, які надаються офіційними органами, у тому числі опубліковані на сайтах, фінансові звіти «Нової пошти» та інші джерела інформації.

Наукова апробація отриманих результатів. Авторка кваліфікаційної бакалаврської роботи взяла участь у роботі платформи Соціоекономічний вектор побудови України в межах 91-ої щорічної студентської наукової конференції «Інноваційні проекти для економічного відродження конкурентного розвитку України». К.: КНЕУ, 15 квітня - 19 травня 2024 р.. Тези додаються (Додаток А).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

1.1 Наукові підходи та принципи фінансового забезпечення соціальної сфери

Фінансове забезпечення соціальної сфери є ключовим аспектом стабільності та розвитку кожного суспільства. Забезпечення соціальних потреб громадян, включаючи охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та інші аспекти, вимагає ефективного управління та раціонального використання ресурсів. Наукові підходи до сутності фінансового забезпечення соціальної сфери дозволяють вивчати та аналізувати механізми фінансування, вдосконалювати стратегії розподілу бюджетних коштів та впроваджувати інноваційні підходи для підтримки соціального розвитку.

Розпочнемо аналіз з визначення поняття «фінансове забезпечення» в науковій літературі (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «фінансове забезпечення» в науковій літературі

Автор	Визначення	Коментар
Бестужева С. В.	Метод фінансового механізму, з допомогою якого формують і використовують фонди коштів і який характеризує зміст впливу фінансів на різні аспекти економічного розвитку [1].	Вказує на роль фінансового механізму у формуванні та ефективному використанні коштів, а також на його вплив на різні сфери економічного розвитку.
Кізима Т. О.	Метод формування цільових грошових фондів суб'єктів господарювання у достатньому розмірі та їх ефективне використання [2, с.14].	Акцентує увагу на формуванні та ефективному використанні цільових грошових фондів, вказуючи на важливість цільового напрямку витрат для суб'єктів господарювання.
Посилкіна О.В., Гладкова О.В.	Механізм, який визначає джерела, принципи та форми функціонування та фінансування розвитку економічної та соціальної сфер суспільства [3, с.44].	Вказує на роль механізму у визначенні джерел, принципів та форм фінансування розвитку економічної та соціальної сфер суспільства, підкреслюючи комплексність підходу.

Автор	Визначення	Коментар
Конєва І. І.	Сукупність економічних відносин, які виникають в процесі формування та ефективного використання фінансових ресурсів та організаційно-управлінських принципів, методів і форм їх впливу на соціально-економічну діяльність [4, с.363].	Вказує на комплексність фінансового забезпечення, яке включає в себе економічні відносини, організаційно-управлінські принципи та методи, спрямовані на вплив на соціально-економічну діяльність.
Ільчук В. П.	Система поетапних процесів пошуку, залучення та використання фінансових ресурсів, які реалізуються окремими суб'єктами фінансових відносин з метою отримання фінансового або будь-якого іншого ефекту [5, с.312].	Підкреслює системний характер фінансового забезпечення, яке включає в себе поетапні процеси пошуку, залучення та використання ресурсів з метою досягнення конкретних фінансових або інших цілей.

Джерело: розроблено автором на основі [1-5]

Представлені у таблиці 1.1 визначення поняття «фінансове забезпечення» виявляють різні аспекти та підходи до цього поняття. Загальною тенденцією є акцент на системності та комплексності фінансового забезпечення, яке включає економічні відносини, методи управління, формування та ефективного використання фінансових ресурсів. Бестужева С. В. визначає фінансове забезпечення як метод фінансового механізму, що впливає на різні аспекти економічного розвитку [1]. Кізіма Т. О. підкреслює важливість формування цільових грошових фондів та їх ефективного використання [2, с.14]. Посилкіна О. В. та Гладкова О. В. визначають фінансове забезпечення як механізм функціонування та фінансування розвитку економічної та соціальної сфер [3, с.44]. Конєва І. І. вказує на сукупність економічних відносин та організаційно-управлінських принципів у формуванні та використанні фінансових ресурсів [4, с.363]. Ільчук В. П. розглядає фінансове забезпечення як систему поетапних процесів залучення та використання ресурсів для досягнення конкретних ефектів [5, с.312]. Аналіз поданих визначень демонструє різноманітність підходів до розуміння фінансового забезпечення, але водночас підтверджують його системний та комплексний характер в рамках економічного розвитку та соціально-економічної діяльності суспільства.

Ми підтримуємо точку зору Конєвої І.І. [4, с.363], адже підхід автора відображає комплексність та системність підходу до фінансового забезпечення, враховуючи не лише процес формування ресурсів, але й їх оптимальне використання для досягнення ефективних результатів. Розглядаючи фінансове забезпечення як сукупність відносин та принципів, можна досягти більшої ефективності у використанні фінансових ресурсів та підтримати стале економічне зростання. Такий підхід також сприяє підвищенню фінансової стійкості та забезпеченості суспільства в цілому.

Також проаналізуємо точки зору науковців на визначення поняття «соціальна сфера» в науковій літературі (табл.1.2).

Таблиця 1.2 – Визначення поняття «соціальна сфера» в науковій літературі

Автор	Визначення	Коментар
Харчук В. Ю.	Сукупність заходів та підходів підприємства, спрямованих на підтримання та забезпечення відповідальності підприємства на предмет безпечного, рівного та справедливого розвитку, як працівників, так і суспільства в цілому [6, с.74].	Акцентує увагу на відповідальності підприємства перед працівниками та суспільством у забезпеченні безпечного та рівного розвитку, враховуючи вплив на соціальні аспекти діяльності.
Дем'янчук О. І., Борконюк О. О.	Сукупність галузей, які безпосередньо визначають рівень життя населення [7, с.18].	Підкреслює важливість соціальної сфери, яка визначає рівень життя населення, вказуючи на тісний зв'язок між галузями діяльності та соціальним благополуччям.
Бервено О. В., Москвіна А. О.	Особлива сфера державної і господарської діяльності, предметом якої є людина з її потребами [8, с.15].	Звертає увагу на господарську та державну діяльність, яка спрямована на задоволення потреб людини, підкреслюючи гуманістичний підхід до розуміння соціальної сфери.
Назарова Г. В.	Сфера суспільного життя, головною метою існування якої є відтворення як окремої особистості, так і людського потенціалу суспільства в цілому [9, с.145].	Розглядає соціальну сферу як сферу суспільного життя, в якій основною метою є відтворення і розвиток як окремих особистостей, так і загального людського потенціалу суспільства.

Джерело: розроблено автором на основі [6-9]

Аналіз визначень поняття «соціальна сфера» в науковій літературі вказує на різноманітність підходів та аспектів, які враховують автори при розумінні цього

терміну. Зокрема, Харчук В. Ю. підкреслює важливість відповідальності підприємств перед суспільством у забезпеченні безпечного та справедливого розвитку, враховуючи не лише економічні, але й соціальні аспекти діяльності [6, с.74]. Дем'янчук О. І. та Борконюк О. О. визначають соціальну сферу як галузі, які мають прямий вплив на рівень життя населення, акцентуючи увагу на важливості цього показника для визначення соціального благополуччя [7, с.18]. Бервено О. В. та Москвіна А. О. розглядають соціальну сферу як особливу сферу державної та господарської діяльності, орієнтовану на задоволення потреб людини, що свідчить про гуманістичний підхід до розуміння соціальних відносин [8, с.15]. Назарова Г. В. визначає соціальну сферу як сферу суспільного життя, головною метою якої є відтворення та розвиток як окремих особистостей, так і людського потенціалу суспільства [9, с.145]. Усі ці визначення свідчать про те, що соціальна сфера є багатогранною та складною системою, включаючи аспекти відповідальності бізнесу, рівня життя, гуманістичного підходу та відтворення суспільства. Загальна тенденція полягає в тому, що соціальна сфера визначається не лише економічними параметрами, а й турботою про гідне та справедливе життя громадян, їхню безпеку та загальний розвиток як індивідів, так і суспільства в цілому.

Ми підтримуємо точку зору Назарової Г. В. [9, с.145], адже підхід автора акцентує на значенні розвитку людського капіталу та забезпеченні соціального благополуччя через підтримку і розвиток особистостей. Розглядаючи соціальну сферу як сферу суспільного життя, яка спрямована на відтворення та розвиток людського потенціалу, ми розуміємо її ключову роль у формуванні сталого та гармонійного суспільства. Підтримуючи цей погляд, ми вважаємо, що розвиток соціальної сфери має бути пріоритетом для забезпечення здоров'я, освіти, соціального захисту та інших потреб людей, що сприяє підвищенню якості життя та соціальної справедливості.

Перейдемо до визначення поняття «фінансове забезпечення соціальної сфери» в науковій літературі (табл.1.3).

Таблиця 1.3 – Визначення поняття «фінансове забезпечення соціальної сфери» в науковій літературі

Автор	Визначення	Коментар
Скринник З. Е.	Складна система організації фінансових відносин у країні, яка включає відповідні форми, методи та інструменти їх реалізації [10, с.36].	Підкреслює складність та організованість фінансових відносин у країні, враховуючи різні аспекти їхньої структури та функціонування для забезпечення соціальної сфери.
Ситник Н. С.	Цілісна система організації фінансових відносин, які включають відповідні форми, методи та інструменти їх реалізації, в процесі мобілізації та розподілу фінансових ресурсів з метою створення умов для ефективного функціонування соціальної сфери на основі вирішення відповідних завдань, зумовлених соціальними функціями держави [11, с.166].	Відзначає цілісність та системність організації фінансових відносин, що спрямовані на ефективне функціонування соціальної сфери через мобілізацію та розподіл фінансових ресурсів.
Коваль О. І.	Процес забезпечення фінансових ресурсів, необхідних для реалізації соціальних програм, проектів та послуг, які спрямовані на задоволення потреб населення в різних сферах життя, наприклад, освіта, охорона здоров'я, соціальний захист тощо [12].	Робить акцент на процесі забезпечення фінансових ресурсів для реалізації соціальних програм та послуг, спрямованих на задоволення різноманітних потреб населення в різних сферах життя.

Джерело: розроблено автором на основі [10-12]

Аналіз визначень «фінансове забезпечення соціальної сфери» в науковій літературі дозволяє визначити його як складну та цілісну систему організації фінансових відносин. За визначеннями авторів, ця система включає різноманітні форми, методи та інструменти для мобілізації та розподілу фінансових ресурсів, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування соціальної сфери. Автори підкреслюють системний підхід до організації фінансових відносин в контексті соціальної сфери. Визначення Скринник З. Е. вказує на складність організації [10, с.36], а Ситник Н. С. – на цілісність та системність, об'єднуючи ці поняття в контексті мобілізації та розподілу фінансових ресурсів для створення умов для ефективного функціонування соціальної сфери [11, с.166]. Визначення Коваль О. І. акцентує увагу на фінансовому забезпеченні як процесі,

спрямованому на забезпечення реалізації соціальних програм та послуг для задоволення різних потреб населення в різних сферах життя [12]. Загальна тенденція точок зору, з якою неможливо не погодитися, полягає в тому, що фінансове забезпечення соціальної сфери є ключовим елементом для забезпечення якості та ефективності соціальних послуг та програм. Ці визначення надають базове розуміння та орієнтацію для подальших досліджень та розробки стратегій управління фінансами в соціальній сфері.

На нашу думку, фінансове забезпечення соціальної сфери представляє собою систему раціональної та ефективної мобілізації, розподілу та використання фінансових ресурсів для забезпечення соціальних потреб та функцій суспільства. Воно включає в себе формування та адекватне спрямування коштів для забезпечення якісних та доступних соціальних послуг, розвитку освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, а також сприяння реалізації соціальних програм та проєктів.

Соціальна сфера включає в себе широкий спектр діяльності, спрямованої на задоволення соціальних потреб та забезпечення соціального благополуччя населення, що включає у себе такі сфери, як охорона здоров'я, освіта, соціальний захист, культура, спорт, житлово-комунальне господарство тощо. Соціальні послуги – це конкретні послуги або програми, які надаються громадянам для задоволення їх соціальних потреб, зокрема медичне обслуговування, надання соціальної допомоги, освітні програми, догляд за людьми похилого віку та інвалідами, проведення культурних та спортивних заходів для певних верств населення тощо. Соціальне забезпечення – це система заходів, спрямованих на забезпечення соціального захисту громадян у випадках втрати або обмеження можливостей для самостійного забезпечення себе та своїх родин; може включати пенсії, соціальні виплати, страхування випадків хвороби та безробіття, житлову підтримку та інші види соціальної підтримки. На нашу думку, основна різниця між соціальною сферою, соціальними послугами та соціальним забезпеченням полягає в тому, що соціальна сфера – це широкий спектр галузей, які спрямовані на задоволення соціальних потреб, соціальні послуги – це конкретні послуги чи

програми, а соціальне забезпечення – це система заходів з грошовою або матеріальною підтримкою тих, хто потребує соціального захисту.

Розглянемо декілька наукових підходів до фінансового забезпечення соціальної сфери (рис.1.1).

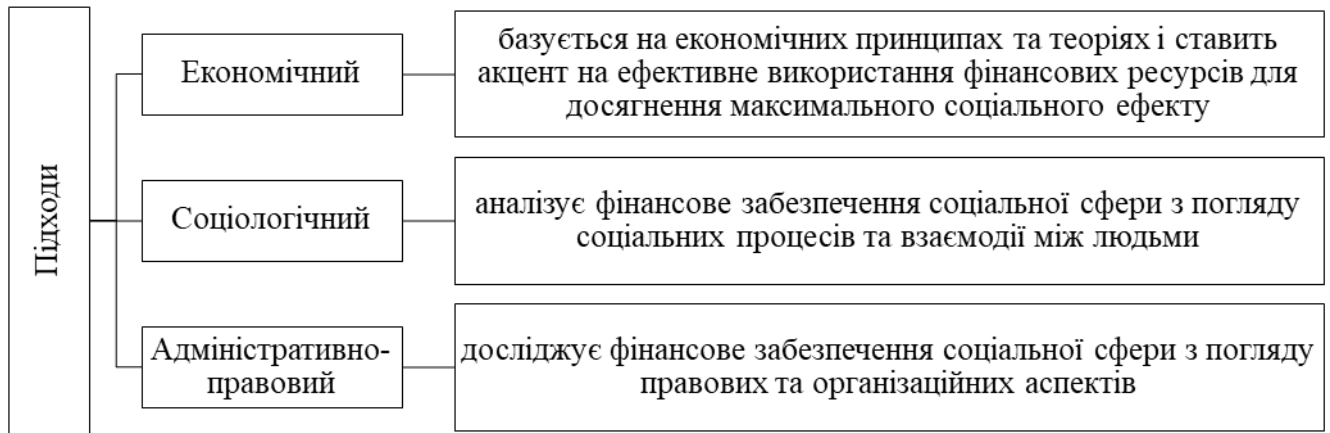

Рисунок 1.1 – Наукові підходи до визначення підстав фінансового забезпечення соціальної сфери

Джерело: розроблено автором на основі [13]

Фінансове забезпечення соціальної сфери є складним і багатогранним процесом, який вивчається з різних наукових підходів. Один із них, який демонструє Шульц С. Л. – економічний підхід, в основі якого лежать економічні принципи та теорії [14, с.69]. Цей підхід акцентує увагу на ефективному використанні фінансових ресурсів для досягнення максимального соціального ефекту. Аналіз витрат на соціальні програми дозволяє визначити оптимальні стратегії фінансування, спрямовані на задоволення соціальних потреб. Соціологічний підхід, який демонструє Утвенко В. В. розглядає фінансове забезпечення соціальної сфери з погляду соціальних процесів та взаємодії між людьми. У цьому контексті вивчаються соціальні нерівності, потреби населення, а також соціальне розшарування [15, с.132]. Аналіз цих аспектів дозволяє розуміти, як різні групи населення є споживачами соціальних послуг та беруть участь у програмах, а також визначити пріоритети фінансування для поліпшення соціальної справедливості. Адміністративно-правовий підхід, з точки зору Коваль О. М., досліджує фінансове забезпечення соціальної сфери з точки зору правових

та організаційних аспектів [13]. При цьому досліджуються законодавство, нормативно-правові акти, а також процедури та механізми фінансування соціальних програм. Визначення правового контексту та організаційних принципів дозволяє розробляти ефективні механізми управління фінансами в соціальній сфері та забезпечувати здійснення соціальних програм у відповідності з вимогами та потребами суспільства.

На нашу думку, ці підходи до визначення підстав і спрямованості фінансового забезпечення соціальної сфери не є протилежними, вони підкреслюють різні сторони одного явища, доповнюють один одного, що дозволяє розкрити його різні аспекти, враховуючи економічні, соціальні та правові вимоги, що визначають ефективність та раціональність використання фінансових ресурсів у сфері соціальної політики.

Розглянемо ключові принципи, які лежать в основі фінансового забезпечення соціальної сфери (рис.1.2).

Рисунок 1.2 – Ключові принципи фінансового забезпечення соціальної сфери

Джерело: розроблено автором на основі [12]

Ключові принципи, які лежать в основі фінансового забезпечення соціальної сфери, визначають основні засади та цілі цього важливого аспекту

суспільного управління. Один із найважливіших принципів – універсальність – покликаний забезпечити, щоб фінансові ресурси враховували потреби всіх верств населення без дискримінації чи обмежень [16, с.22]. Це передбачає створення системи, яка спроможна забезпечувати необхідні соціальні послуги та програми для всіх громадян, незалежно від їхнього соціально-економічного статусу чи інших характеристик. Справедливість – інший ключовий принцип, який визначає, що фінансові ресурси мають бути спрямовані на ті групи населення, які мають найбільші соціальні потреби та найменші можливості самостійно їх задовольнити [17, с.58]. Це передбачає уникнення нерівності та надання підтримки тим, хто знаходиться у вразливому становищі чи потребує особливої уваги. Ефективність – третій принцип – вказує на те, що фінансове забезпечення соціальної сфери повинно бути здатним досягати максимального соціального ефекту при мінімальних витратах. Ефективність вимагає раціонального використання ресурсів та максимізації соціальних вигод. Стабільність – четвертий принцип – передбачає, що фінансове забезпечення соціальної сфери повинно бути стабільним та забезпечувати постійний доступ населення до необхідних соціальних послуг та програм [18]. Це важливо для того, щоб забезпечити непереборність соціальних програм та послуг, незважаючи на зміни в економічних чи політичних умовах.

На нашу думку, принципи, що лежать в основі фінансового забезпечення соціальної сфери, є важливими орієнтирами для розвитку ефективних та справедливих систем соціального управління. Принцип універсальності є фундаментальним для забезпечення соціальної справедливості та рівності. Справедливість забезпечує захист та підтримку вразливих категорій населення. Ефективність дозволяє досягати максимальних результатів за мінімальні витрати. Стабільність забезпечує сталість та надійність соціального захисту громадян. Разом ці принципи формують основу для розробки та реалізації ефективних стратегій управління соціальною сферою, спрямованих на підтримку та розвиток суспільства в цілому.

Таким чином, фінансове забезпечення соціальної сфери є ключовим елементом для підтримки та розвитку соціальних ініціатив та інститутів в суспільстві. Воно включає в себе оптимальний розподіл фінансових ресурсів, забезпечення стабільності та ефективності фінансових механізмів у сфері соціального обслуговування та захисту. Різні наукові підходи, такі як економічний, соціологічний та адміністративно-правовий, доповнюють один одного, дозволяючи отримати більш повне уявлення про фінансове забезпечення соціальної сфери. Серед ключових принципів фінансового забезпечення соціальної сфери виділяються універсальність, справедливість, ефективність та стабільність. Ці принципи визначають необхідність раціонального та справедливого використання фінансових ресурсів, забезпечення усіх верств населення необхідними соціальними послугами та програмами, а також створення стабільного середовища для їхньої реалізації. Забезпечення сталих фінансових засад для соціальної сфери сприяє підвищенню якості життя громадян, зменшенню соціальної нерівності та відповідає основним цілям соціально відповідального управління.

1.2 Моделі фінансування соціальних програм та соціальних послуг

Фінансування соціальних програм та послуг є ключовим аспектом сучасного суспільства, оскільки вони спрямовані на поліпшення якості життя та підтримку найбільш вразливих верств населення. Соціальні програми охоплюють широкий спектр сфер, від охорони здоров'я та освіти до соціального забезпечення та житлової підтримки. Важливо вивчити та розуміти різні моделі фінансування, що використовуються для забезпечення фінансової стійкості цих програм. Від приватного сектору та грантових організацій до державних бюджетів та партнерств між секторами, існують різні моделі, які визначають успішність та ефективність соціальних ініціатив.

Найпоширеніші моделі фінансування соціальних програм та послуг систематизуємо в табл.1.4.

Таблиця 1.4 – Найпоширеніші моделі фінансування соціальних програм та послуг

Модель	Особливості	Переваги	Недоліки
Державне фінансування	Використання ресурсів уряду для фінансування соціальних програм. Асигнування бюджетних коштів та створення соціальних фондів.	Забезпечує сталість фінансування. Можливість широкого охоплення населення.	Залежність від бюджетних обмежень. Ризик зменшення фінансування під час економічних криз.
Приватне фінансування	Благодійні організації, фонди, приватні особи надають фінансову підтримку. Пожертвування грошей, спонсорські програми.	Гнучкість та можливість швидкого реагування. Різноманітність джерел фінансування.	Нестабільність та залежність від добровільності. Ризик непередбачуваності та нерівномірного розподілу.
Сумісне фінансування	Співпраця уряду з некомерційними організаціями або приватним сектором.	Комбінує ресурси та експертизу різних секторів.	Складні процеси координації та узгодження інтересів.
Гранти та стипендії	Надання фінансової підтримки спеціальними установами для соціальних проєктів та досліджень.	Сприяє розвитку новаторських ідей та досліджень.	Може бути обмеженим обсягом фінансування.
Фінансування через ринок капіталу	Фінансування через випуск облігацій або акцій та їх реалізацію на ринку капіталу.	Залучення приватного сектору у сферу соціальних проєктів.	Вимагає відповідності стандартам ринку та обов'язковості повернення інвестицій.

Джерело: розроблено автором на основі [19]

Розглянемо кожну з моделей фінансування соціальних програм та послуг детальніше.

Державне фінансування соціальних програм та послуг представляє собою систему алокації ресурсів з бюджету держави для забезпечення реалізації соціальних ініціатив та надання різноманітних соціальних послуг громадянам. Державне фінансування у сфері соціальної політики передбачає визначення та забезпечення мінімальних соціальних стандартів та гарантій. Державні соціальні гарантії включають такі аспекти, як мінімальна розмір заробітної плати, мінімальна пенсія за віком, неоподатковуваний мінімум доходів громадян, а також

розміри державної соціальної допомоги та інших соціальних виплат [20, с.79]. Цей механізм фінансування призначений для підтримки та поліпшення якості життя населення, забезпечення соціальної справедливості та вирішення соціальних проблем в суспільстві. Фінансування може включати виділення коштів на різні соціальні програми, соціальні виплати, охорону здоров'я, освіту, житлові та інші соціальні послуги, спрямовані на задоволення потреб громадян і забезпечення їхнього благополуччя.

Державне фінансування соціальних програм та послуг має свої особливості, які визначають його роль і вплив на суспільство (рис.1.3). Враховуючи ці особливості, державне фінансування визначається як ключовий інструмент для реалізації соціальної політики та забезпечення благополуччя громадян.

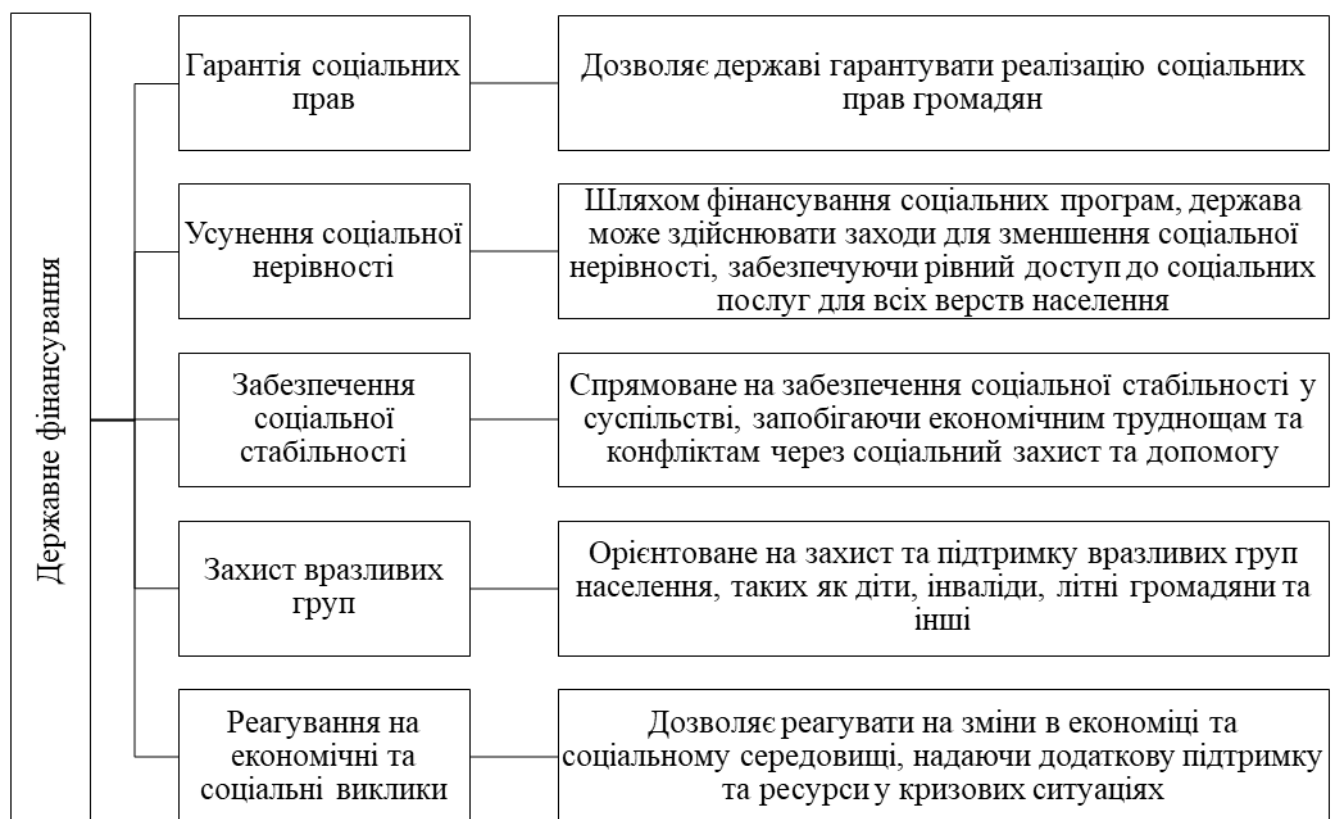

Рисунок 1.4 – Особливості державного фінансування соціальних програм та послуг

Джерело: розроблено автором на основі [21]

По-перше, це гарантія соціальних прав громадян. Шляхом алокації фінансових ресурсів держава може забезпечити доступ до критичних сфер, таких як медичні послуги, освіта та соціальний захист. По-друге, державне фінансування спрямоване на усунення соціальної нерівності. Виділення коштів на соціальні програми дозволяє здійснювати заходи, спрямовані на зменшення різниці у доступі до соціальних послуг між різними верствами населення. По-третє, державне фінансування сприяє забезпеченню соціальної стабільності в суспільстві. По-четверте, фінансування спрямоване на захист вразливих груп населення, таких як діти, інваліди та літні громадяни, що створює основу для їхнього належного соціального включення та підтримки. По-п'яте, держава використовує фінансові ресурси для ефективного реагування на економічні та соціальні виклики. В кризових ситуаціях вона може надавати додаткову підтримку та ресурси для покращення становища громадян. З урахуванням цих особливостей, державне фінансування стає ключовим інструментом для втілення соціальної політики та забезпечення загального благополуччя громадян.

На наш погляд, проблема полягає у тому, що державне фінансування соціальних програм і послуг часто зазнає значних викликів через обмежені бюджетні ресурси та конкуренцію із іншими секторами, що може призвести до нестачі коштів на підтримку важливих соціальних ініціатив та послуг та негативно вплинути на якість життя громадян. Разом з тим, державне фінансування є важливим інструментом для забезпечення соціальної справедливості та підтримки вразливих груп населення. Шляхом адекватного розподілу ресурсів і встановлення пріоритетів можна максимізувати соціальні вигоди для всього суспільства. Для досягнення успішних результатів важливо постійно вдосконалювати механізми аналізу та оцінки ефективності витрачання коштів у сфері соціальної політики.

Окрім внутрішніх державних джерел, приватне фінансування, в тому числі різними недержавними організаціями, набуває більшого значення [22, с.34]. Приватне фінансування соціальних програм та послуг є механізмом залучення коштів від приватних осіб, фондів та благодійних організацій для підтримки та

реалізації соціальних ініціатив. Воно визнається як важливий додатковий ресурс, який може ефективно доповнювати зусилля держави та інших секторів у вирішенні соціальних завдань та підтримці громадського добробуту.

Приватне фінансування соціальних програм та послуг визначається рядом характерних особливостей, які визначають його сутність та вплив на соціальну сферу (рис.1.5).

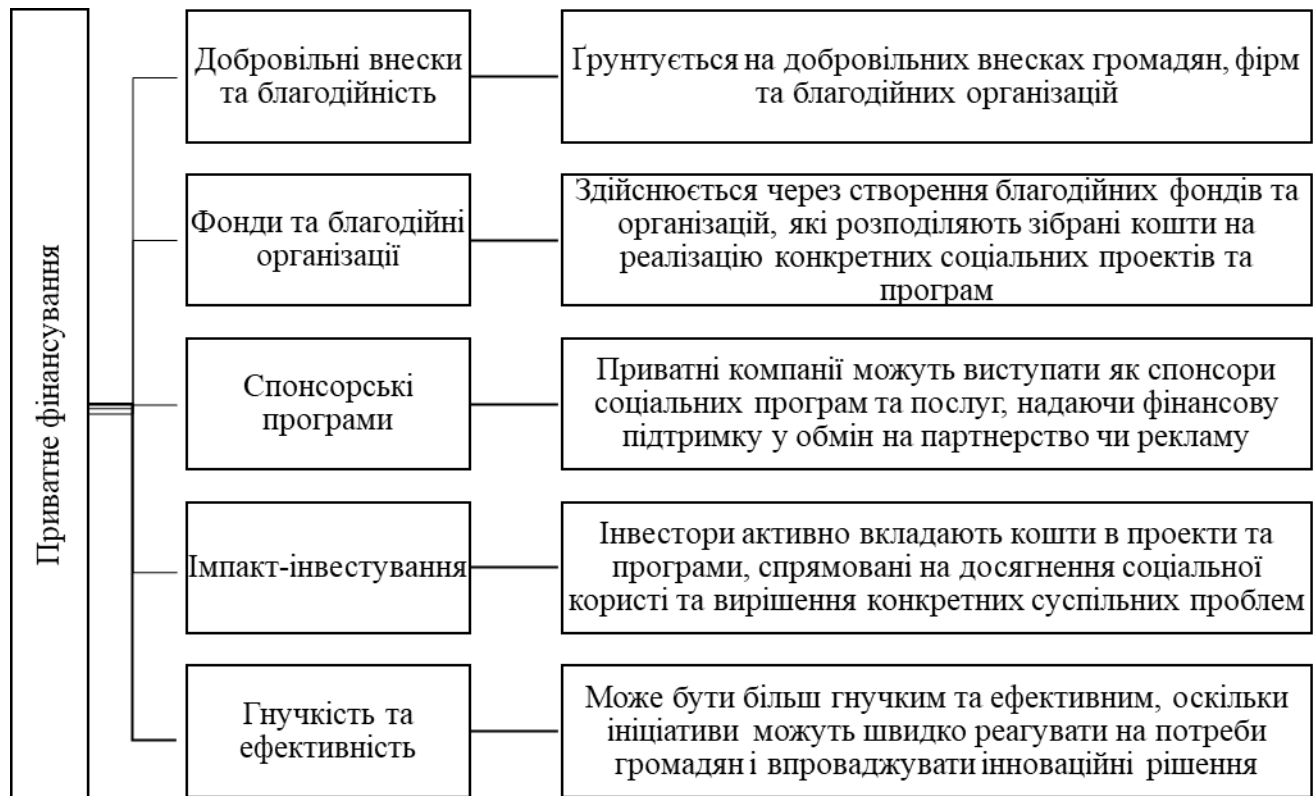

Рисунок 1.5 – Особливості приватного фінансування соціальних програм та послуг

Джерело: розроблено автором на основі [23]

Першочергово, приватне фінансування ґрунтується на добровільних внесках громадян, фірм та благодійних організацій. Ця форма фінансування дозволяє індивідуальним особам та компаніям вкладати кошти в соціальні програми, спрямовані на підтримку благодійних ініціатив та поліпшення соціального становища в суспільстві. Другий аспект полягає у створенні благодійних фондів та організацій, що виступають посередниками у розподілі зібраних коштів на реалізацію конкретних соціальних проектів та програм, що дозволяє координувати та ефективно використовувати фінансові ресурси для

досягнення конкретних соціальних цілей. Третій аспект включає участь приватних компаній у спонсорських програмах, де фінансова підтримка надається в обмін на партнерство чи рекламу. Цей вид співпраці активізує участь приватного сектору у соціальних ініціативах, сприяючи вирішенню соціальних проблем. Імпакт-інвестування виступає як четвертий ключовий аспект, що визначає приватне фінансування. Інвестори активно вкладають кошти в проекти та програми, спрямовані на досягнення соціальної користі та вирішення конкретних суспільних проблем, демонструючи не лише фінансовий, але й соціальний інтерес. Зазначимо також, що приватне фінансування відзначається гнучкістю та ефективністю. Ця форма фінансування може бути більш адаптивною до потреб громадян та швидше реагувати на зміни у соціальному середовищі. Ініціативи, фінансовані з приватних джерел, можуть швидше впроваджувати інноваційні рішення та реагувати на актуальні соціальні виклики. Узагальнюючи, приватне фінансування соціальних програм та послуг виявляється важливим інструментом, який сприяє не лише фінансовій підтримці, але і створенню нових моделей інноваційного розвитку у сфері соціального благополуччя.

Ми уявляємо проблему в тому, що, незважаючи на потенціал приватного фінансування соціальних програм та послуг, існує ризик нерівномірності та непередбачуваності у розподілі цих коштів. Залежність від добровільних внесків може призвести до ситуації, коли деякі соціальні потреби залишаються незадоволеними через недостатність фінансування. Крім того, деякі соціальні програми можуть стати предметом конкуренції між різними благодійними організаціями, що може спричинити дублювання зусиль та неефективне використання ресурсів. Важливо також враховувати, що приватне фінансування може бути більш зацікавлене у вирішенні конкретних проблем або розвитку певних галузей, залишаючи без уваги інші соціальні потреби. Необхідно встановити механізми контролю та моніторингу за діяльністю благодійних організацій та фондів, щоб забезпечити раціональне використання коштів та спрямування їх на найбільш важливі соціальні потреби.

Сумісне фінансування соціальних програм та послуг представляє собою модель фінансування, в якій беруть участь різні суб'єкти, такі як держава, неприбуткові організації, приватний сектор та інші зацікавлені сторони [24, с.104]. Сумісне фінансування є взаємовигідним партнерством, хоча всі ці вигоди спрямовані на вирішення суспільних потреб. Систематизуємо вигоди основних учасників сумісного фінансування соціальних програм та послуг (рис. 1.6).

Рисунок 1.6 – Вигоди основних учасників сумісного фінансування соціальних програм та послуг

Джерело: розроблено автором на основі [25, с.50]

Участь держави у сумісному фінансуванні соціальних програм та послуг приносить численні вигоди, які відзначаються позитивним впливом на різні аспекти суспільного розвитку. Активна участь у сумісних ініціативах дозволяє державі спрямовувати фінансові ресурси на розвиток та модернізацію інфраструктури, що охоплює не лише будівництво та утримання доріг, мостів, інших об'єктів, але й реалізацію проєктів, спрямованих на збереження екології та сталого розвитку. Державна участь у соціальних програмах підвищує імідж країни, визначаючи її як відповідального та соціально налаштованого гравця на

світовій арені. Цей позитивний образ сприяє підвищенню довіри як серед власного населення, так і серед міжнародних інвесторів. Сумісне фінансування дозволяє державі залучати додаткові фінансові ресурси, сприяючи розширенню обсягів імплементації соціальних проєктів. Взаємодія з бізнесом, міжнародними організаціями та іншими партнерами розширює можливості фінансування та дозволяє реалізовувати більше стратегічних ініціатив. Участь у соціальних програмах допомагає державі вдосконалювати своє регулювання, враховуючи реальні потреби громадян та бізнесу. Це сприяє збалансованому та ефективному управлінню, що в свою чергу підвищує рівень якості державного управління.

Участь у соціальних програмах допомагає бізнесу збудувати довіру споживачів та стабільне співробітництво з ними. За умови високого рівня соціальної відповідальності, компанії можуть очікувати збільшення клієнтської лояльності та, відповідно, підвищення прибутковості. Бізнес отримує вигоди від стабільності розвитку соціального середовища. Така стабільність створює сприятливий фон для розвитку бізнес-операцій, залучення інвестицій та ринкового зростання. Активна участь у соціальних програмах поліпшує ділову репутацію компанії. Позитивне враження споживачів від соціально відповідальної діяльності може виступати як значуща конкурентна перевага на ринку. Бізнес може користуватися перевагами та податковими стимулами від держави за активну участь у соціальних ініціативах. Такий підхід не лише додає конкурентних переваг, але й служить запобіганню корупції, підкреслюючи відкритість та відповідальність підприємства.

Узагальнюючи, сумісне фінансування соціальних програм приносить вигоди не лише учасникам, але й суспільству в цілому, створюючи сприятливі умови для сталого розвитку та соціально-економічної стабільності.

Разом з тим, на наш погляд, проблема полягає у тому, що не завжди можлива ефективна координація різних учасників у сумісному фінансуванні соціальних програм та послуг. Здійснення спільних проєктів може стикатися з труднощами у вирішенні питань щодо розподілу фінансових ресурсів, визначення відповідальності та контролю за їх використанням. Крім того, існують ризики

втрати цільового спрямування фінансування через неузгодженість стратегій та пріоритетів між різними учасниками. Недостатня взаємодія та спілкування між державою, бізнесом та неприбутковим сектором може призвести до дублювання зусиль та неефективного використання ресурсів. Також слід враховувати, що нерідко існують різні підходи та вимоги до звітності та обліку фінансів між суб'єктами, що ускладнює процес управління та моніторингу сумісних програм.

Українська система грантів, хоча ще недостатньо поширена, створює різноманітні можливості для фінансування ініціатив, проектів та програм, що спрямовані на розвиток громад, поліпшення інфраструктури надання соціальних послуг та інших аспектів місцевого самоврядування. Гранти надаються різними установами, такими як органи влади, фонди, громадські організації та інші структури, що створює ефективний механізм для підтримки та розвитку ініціатив на різних рівнях громадського життя [26, с.39]. Метою соціальних грантів є стимулювання ініціатив, які вирішують конкретні проблеми громад, сприяють розвитку громадського потенціалу та зміцненню соціальної солідарності. Соціальні гранти призначені для фінансування ініціатив, спрямованих на поліпшення якості життя громадян, розвиток спільнот та надання соціальної допомоги та підтримки вразливим групам населення [26, с.40].

Соціальні гранти відіграють ключову роль у впровадженні інноваційних підходів до соціальних проблем та розвитку громад. Грантова підтримка сприяє створенню партнерських ініціатив між органами влади, громадськими організаціями та підприємствами для спільного досягнення соціальних цілей [27]. Грантова підтримка може сприяти поширенню кращих практик та ефективних рішень у сфері соціальної роботи, сприяючи взаємному обміну досвідом між громадами. Забезпечення доступу до соціальних грантів може сприяти збалансованому розвитку різних територій та зменшенню соціальної нерівності.

Ми уявляємо проблему в тому, що незважаючи на потенціал соціальних грантів, доступ до них є обмеженим для деяких громад та організацій через недостатню інформованість або складні процедури отримання, що може призвести до нерівних можливостей для розвитку та вирішення соціальних

проблем у різних регіонах. Деякі громади, особливо менш розвинені або віддалені, можуть залишатися поза увагою через відсутність ресурсів для конкуренції за гранти або недостатню підтримку у розробці проєктів. Крім того, слід враховувати, що не завжди можливе ефективне використання отриманих грантів через недостатній рівень адміністративної підтримки або недостатні знання у сфері проєктного управління.

Важливою формою фінансування соціальних програм та послуг є пряме фінансування через ринок капіталу шляхом випуску боргових інструментів, наприклад облігацій [28, с.105]. Соціальні облігації – інструменти, що залучають кошти для проєктів, які спрямовані на вирішення конкретної соціальної проблеми або її послаблення та прагнення досягнути позитивних соціальних результатів [29, с.205]. Випуск соціальних облігацій через ринок капіталу визначається рядом ключових аспектів, спрямованих на досягнення позитивних соціальних змін. По-перше, цей механізм забезпечує доступ до великих обсягів капіталу для організацій та установ, що реалізують соціальні проєкти. Одержані фінансові ресурси від інвесторів на ринку капіталу особливо корисні для великих програм або проєктів, які вимагають значних інвестицій. Другий аспект полягає в здатності випуску соціальних облігацій привертати інвесторів та підтримувати соціальні цілі. Інвестори, які прагнуть спрямовувати свої кошти в проєкти з позитивним соціальним впливом, можуть бути мотивовані придбати соціальні облігації, створюючи тим самим соціально відповідальні інвестиційні портфелі. Важливим аспектом є також фінансування проєктів з довгостроковим впливом, оскільки облігації зазвичай мають довгостроковий термін погашення, що особливо підходить для фінансування соціальних ініціатив, спрямованих на досягнення довгострокових переваг та впливу на суспільство [30, с.9]. Крім того, випуск соціальних облігацій через ринок капіталу дозволяє створювати фінансовий механізм для соціальних інновацій. Цей механізм є ефективним інструментом для залучення коштів для новаторських проєктів у сфері соціального розвитку, сприяючи таким чином постійному удосконаленню та розвитку соціальних програм. Отже, випуск соціальних облігацій через ринок капіталу визначається

цілим комплексом факторів, що робить його ефективним інструментом для досягнення соціальних цілей.

На наш погляд, проблема полягає у тому, що хоча випуск соціальних облігацій через ринок капіталу є перспективним інструментом фінансування соціальних проєктів, його потенціал може бути обмеженим через відсутність достатньої регуляторної підтримки та стандартів щодо визначення соціальної ефективності. Деякі соціальні проблеми можуть бути менш привабливими для інвесторів через їх складність або довготривалість процесу досягнення результатів. Більшість інвесторів зазвичай керуються фінансовими мотивами, тому можуть уникати ризикованих соціальних проєктів, що обмежує доступність фінансування для певних ініціатив. Крім того, існує потреба у вдосконаленні механізмів моніторингу та оцінки ефективності соціальних проєктів, щоб забезпечити прозорість та відповідальність перед інвесторами та суспільством.

Таким чином, можна зробити проміжний висновок про різноманітність моделей до фінансування соціальних програм та послуг. Державне фінансування визначається як ключовий інструмент, що дозволяє гарантувати соціальні права громадян, усуває соціальні нерівності та забезпечує стабільність суспільства. Приватне фінансування виступає як важливий додатковий ресурс, забезпечуючи благодійні внески, спонсорські програми та імпаکت-інвестування. Сумісне фінансування, включаючи участь держави, некомерційних організацій та приватного сектору, виявляється ефективним механізмом для спільної реалізації соціальних проєктів. Соціальні гранти виявляються інструментом, що підтримує ініціативи на рівні громад, спрямовані на покращення життя громадян та забезпечення допомоги вразливим групам населення. Випуск облігацій на ринку капіталу надає можливість отримати значні фінансові ресурси для реалізації соціальних проєктів. Розгляд різних моделей фінансування свідчить про необхідність інтегрованого підходу, що враховує ролі держави, приватного сектору, громадських організацій та ринку капіталу для досягнення комплексного соціального розвитку та підтримки соціальної сфери.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ КОМПАНІЄЮ «НОВА ПОШТА» У ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

2.1 Фінансове забезпечення соціальної сфери в Україні

Україна, особливо в умовах військового стану, стикається з важливим завданням забезпечення ефективного фінансового підґрунтя для соціальної сфери. Забезпечення належного фінансування цієї сфери визначається не лише економічними чинниками, але й морально-етичними та гуманітарними принципами. Подолання викликів, пов'язаних зі збереженням соціального добробуту та підтримкою уразливих верств населення, вимагає належної уваги до питань фінансового забезпечення соціальної сфери. Дослідження фінансових механізмів, їх ефективності та можливих напрямів вдосконалення стають актуальними завданнями для подальшого розвитку соціальної політики України.

Динаміка видатків соціального забезпечення в Україні наведена в табл.2.1.

Таблиця 2.1 – Динаміка видатків на соціальне забезпечення в Україні за 2018-2022 рр.

Стаття видатків	2018	2019	2020	2021	2022
Усього видатків, млн. грн	622705	690231	756101	789530	874994
Приріст, %	-	10,84	9,54	4,42	10,82
в тому числі					
Допомога соціального захисту, млн. грн.	615757	682979	748345	781474	864949
Приріст, %	-	10,92	9,57	4,43	10,68
Адміністративні затрати, млн. грн.	4633	4549	4785	4809	6858
Приріст, %	-	-1,81	5,19	0,50	42,61
Інші видатки, млн. грн.	2315	2703	2971	3247	3187
Приріст, %	-	16,76	9,91	9,29	-1,85

Джерело: розроблено автором на основі [31, 32]

За період з 2018 по 2022 роки в Україні спостерігалася зростаюча тенденція у видатках на соціальне забезпечення. У 2018 році загальні видатки

склали 622705 млн. грн, збільшившись до 690231 млн. грн у 2019 році, що відповідає приросту на 10,84% та зумовлено розвитком та розширенням соціальних програм та послуг, а також зростанням потреб населення у соціальній підтримці. На наступний рік, 2020, ця тенденція продовжилася, і видатки зросли до 756101 млн. грн, що становить збільшення на 9,54% та обумовлене впровадженням нових соціальних ініціатив та підвищенням рівня соціального захисту в умовах пандемії COVID-19. Однак у 2021 році приріст сповільнився, досягнувши 4,42%, і загальні видатки на соціальне забезпечення становили 789530 млн. грн, що пов'язано з оптимізацією соціальних програм для забезпечення більш економного використання ресурсів при збереженні рівня підтримки для населення. Найбільший ріст спостерігався у 2022 році, коли військовий конфлікт спричинив серйозні виклики для країни та її громадян. У зв'язку з цим, видатки на соціальне забезпечення значно зросли, досягнувши 874994 млн. грн, що становить приріст у 10,82%. Ця динаміка свідчить про постійне зростання потреб у соціальному захисті населення України протягом останніх п'яти років. Підвищення видатків у 2022 році, викликане війною, ще раз підкреслює важливість ефективного управління соціальною політикою та готовності держави реагувати на непередбачувані обставини для забезпечення соціального благополуччя своїх громадян.

Фінансування соціального захисту, яке є основною складовою соціальних виплат, зазнала стійкого зростання протягом усього аналізованого періоду. У 2018 році ці витрати становили 615757 млн. грн і зросли до 864949 млн. грн. у 2022 році, що відповідає приросту на 40,47% та є результатом як посиленням соціальної підтримки населення, так і збільшенням потреб у допомозі внаслідок військового конфлікту, що почався у 2022 році.

Структура видатків на соціальне забезпечення в Україні наведена на рис.2.1.

Соціальний захист є домінуючою складовою структури видатків протягом усього аналізованого періоду. У 2018 році вона складала 98,88% від загальної суми видатків, а у 2022 році – 98,85%, що свідчить про стабільність та важливість

соціальних програм та допомоги для населення в умовах економічних та соціальних викликів.

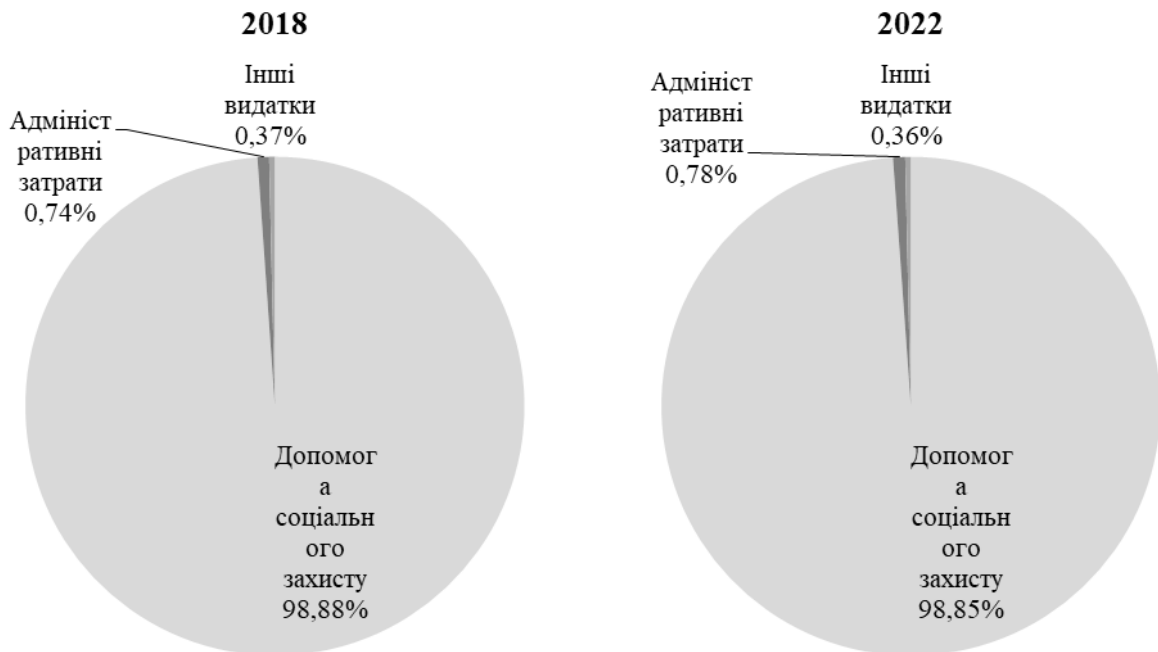

Рисунок 2.1 – Структура видатків соціального забезпечення в Україні за 2018-2022 рр., %

Джерело: розроблено автором на основі [31, 32]

Адміністративні затрати становлять невелику частку в структурі видатків, але все ж відображають значимість витрат на управління та забезпечення функціонування соціальних програм. Інші видатки, які складають невелику частку у структурі, також демонструють стабільність протягом аналізованого періоду. Їх частка скоротилася з 0,37% у 2018 році до 0,36% у 2022 році. Загалом, структура видатків соціального забезпечення за аналізований період відображає стабільність та увагу держави до забезпечення соціального захисту для населення. Домінуюча частка витрат на соціальний захист підкреслює важливість цієї сфери для забезпечення соціального благополуччя громадян України.

Структура видатків соціального забезпечення за напрямками в Україні наведена на рис.2.2.

Рисунок 2.2 – Структура витратків соціального забезпечення за напрямками в Україні в 2022 р., %

Джерело: розроблено автором на основі [31, 32]

Найбільша частка витратків, а саме 46,21%, спрямовується на соціальний захист пенсіонерів, що свідчить про високу важливість забезпечення соціального добробуту цієї цільової групи населення. Другий за величиною напрямок – охорона здоров'я, який займає 22,69% від загальної структури витратків, що підкреслює важливість здоров'я та медичної допомоги для громадян України. Також значні частки витратків припадають на соціальний захист військово-службовців (15,56%) та компенсацію житлових витрат (4,6%), що свідчить про увагу, яку приділяє держава військовим та соціальним питанням, а також підтримці громадян у сфері житлового забезпечення. Інші напрями соціального захисту, такі як підтримка безробітних, осіб, постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС, багатодітних сімей, працівників державного управління та осіб з тимчасовою втратою працездатності або професійним захворюванням, також отримують певну частку у видатках, що вказує на широкий спектр соціальних заходів, які реалізуються державою для підтримки різних категорій населення. Загалом, структура витратків соціального забезпечення в Україні в 2022 році свідчить про стратегічний підхід до забезпечення соціального захисту

населення та реалізацію різноманітних програм з метою поліпшення якості життя громадян.

Разом з тим, розміри пенсій та інших соціальних виплат в Україні в порівнянні з європейськими стандартами є невеликими, а частка витрат на ці цілі у державних та місцевих бюджетах, а також у фондах державного соціального страхування, є обмеженою. Основною причиною цього є недостатність фінансових ресурсів. Збільшення обсягів соціальних виплат вимагає збільшення податків та внесків до фондів соціального страхування. Проте це може призвести до зростання тіньової економіки, коли бізнес переходить у сферу неофіційного обороту для уникнення високого оподаткування. Такий підхід не гарантує позитивних результатів у збільшенні фінансування соціальної сфери. З цієї причини, для досягнення значного покращення необхідно провести кардинальний перегляд системи оподаткування. Можливість переходу на прогресивну шкалу оподаткування, введення оподаткування багатства та розкоші може забезпечити додаткові фінансові ресурси для соціальної сфери, не порушивши принципу соціальної справедливості. Динаміка надходжень на соціальне забезпечення в Україні наведена в табл.2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка надходжень на соціальне забезпечення в Україні за 2018-2022 рр.

Стаття надходжень	2018	2019	2020	2021	2022
Усього надходжень, млн. грн.	571598	641467	689860	750550	813975
Приріст, %	-	12,22	7,54	8,80	8,45
в тому числі					
Соціальні внески, млн. грн.	261974	319377	342874	382789	358041
Приріст, %	-	21,91	7,36	11,64	-6,47
Видатки бюджету, млн. грн.	309363	321786	346719	367346	455186
Приріст, %	-	4,02	7,75	5,95	23,91
Інші надходження, млн. грн.	261	304	267	415	748
Приріст, %	-	16,48	-12,17	55,43	80,24

Джерело: розроблено автором на основі [31, 32]

У 2018 році сума надходжень становила 571598 млн. грн. Протягом 2019 року відбувся значний ріст на 12,22%, досягнувши 641,467 млн. грн, що зумовлено політикою держави щодо посилення соціального захисту громадян та

покращенням економічної ситуації в країні. У 2020 році спостерігався подальший зріст у надходженнях, до 689860 млн. грн, що відповідає приросту на 7,54% та відображає наслідки економічних та соціальних проблем в умовах пандемії. У 2021 році зростання надходжень продовжилося, хоча з меншою інтенсивністю, склавши 8,80% в порівнянні з попереднім роком. Найбільший вплив на динаміку надходжень соціального забезпечення в Україні виявився у 2022 році, коли почалася війна. В цей рік надходження зросли на 8,45% в порівнянні з 2021 роком, досягнувши 813975 млн. грн. Загалом, надходження на соціальне забезпечення в Україні за аналізований період демонструють певну стабільність та поступове зростання, що відображає увагу держави до підтримки та забезпечення соціального благополуччя своїх громадян.

Порівняємо приріст надходжень на соціальне забезпечення з рівнем інфляції в Україні (рис.2.3).

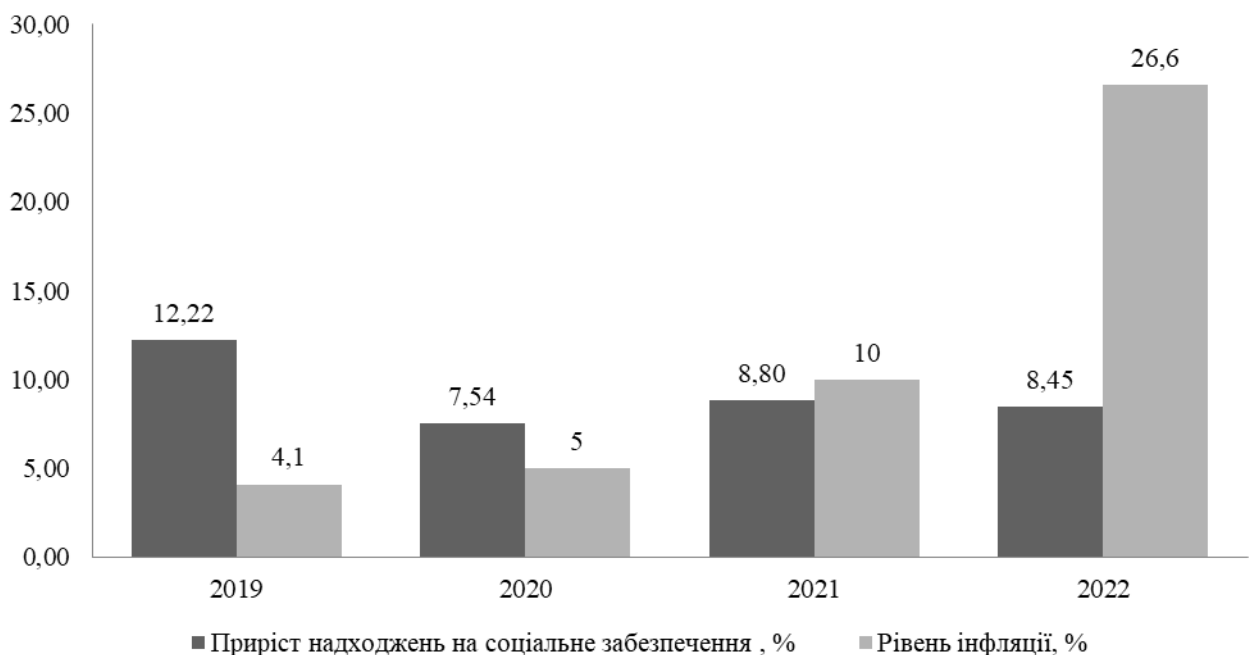

Рисунок 2.3 – Приріст надходжень на соціальне забезпечення та рівень інфляції в Україні за 2018-2022 рр., %

Джерело: розроблено автором на основі [31, 32]

У 2019 році приріст надходжень на соціальне забезпечення становив 12,22%, тоді як рівень інфляції склав 4,1%. У 2020 році приріст надходжень на

соціальне забезпечення зменшився до 7,54%, тоді як рівень інфляції зріс до 5%. Приріст фінансування соціального забезпечення у ці роки перевищив зростання цін, що сприяло покращенню фінансового стану соціальних програм та забезпеченню стабільності для отримувачів соціальних послуг. У 2021 році приріст надходжень на соціальне забезпечення становив 8,80%, тоді як рівень інфляції збільшився до 10%, що свідчить про те, що зростання фінансування соціальних програм зросло не компенсувало зростання цін, яке вплинуло на реальну купівельну спроможність отримувачів соціальних послуг. У 2022 році приріст надходжень на соціальне забезпечення склав 8,45%, в той час як рівень інфляції значно зріс до 26,6%. Це свідчить про недостатнє збільшення фінансування соціальних програм через збільшення витрат на військові потреби, яке призвело до погіршення доступності та якості соціальних послуг для населення. Структура надходжень на соціальне забезпечення в Україні наведена на рис.2.4.

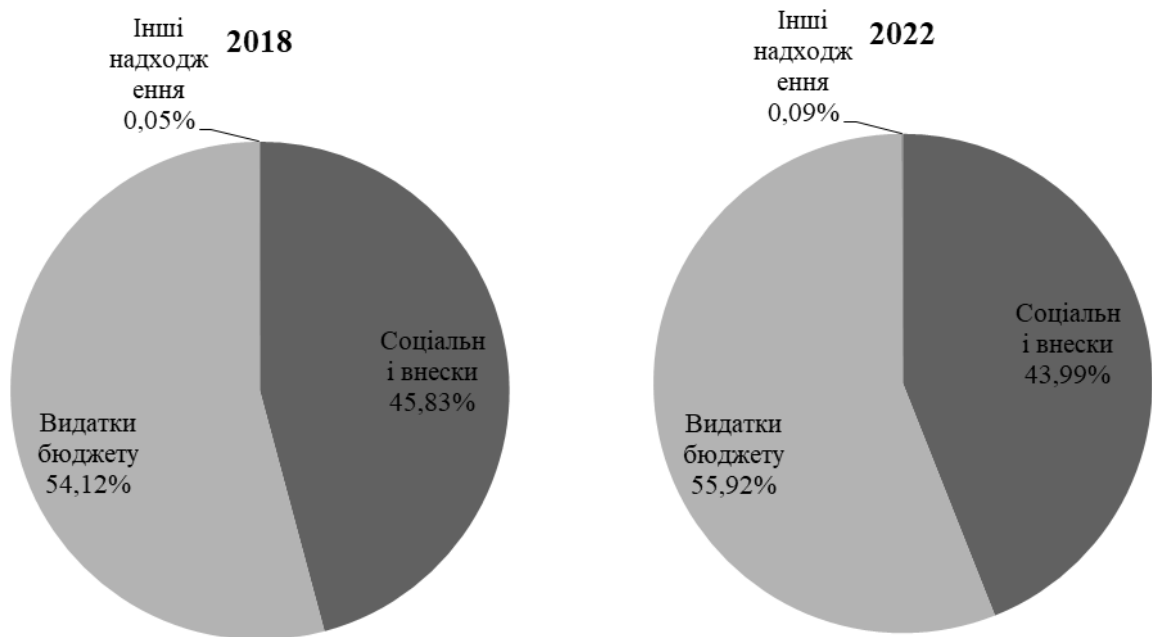

Рисунок 2.4 – Структура надходжень на соціальне забезпечення в Україні у порівнянні 2018 р. та 2022 р., %

Джерело: розроблено автором на основі [31, 32]

У 2018 році найбільшу частку надходжень становили внески державного бюджету, що складала 54,12% від загальної суми, тоді як соціальні внески

становили 45,83%, а інші надходження – менше 0,05%. Однак у 2022 році видатки бюджету зросли до 55,92%, які в основному формуються із коштів, що надходять від Європейського Союзу і США, водночас частка соціальних внесків зменшилася до 43,99%, а частка інших надходжень відносно невелика, становлячи 0,09%. Ця динаміка вказує на тенденцію зростання ролі бюджетних внесків у формуванні надходжень на соціальне забезпечення протягом аналізованого періоду та залежності від іноземних партнерів. Збільшення частки бюджетних внесків також пов'язане з реформами в системі соціального захисту, зменшенням податкових надходжень через припинення діяльності багатьох підприємств і окупацією російським агресором територій промислових Сходу та Півдня, а також зовнішню міграцію кількох мільйонів громадян – платників податків. Однак важливо враховувати, що соціальні внески залишаються значною складовою частиною надходжень, яка відіграє ключову роль у фінансуванні соціальних програм та матеріальній підтримці населення.

Дефіцит фінансування соціального забезпечення означає, що сум наявних коштів недостатньо для забезпечення всіх потреб у сфері соціального захисту. Це може призвести до скорочення соціальних програм, недостатнього фінансування медичного забезпечення, пенсійних виплат, підтримки вразливих груп населення та інших соціальних заходів. Дефіцит у цій сфері може також призвести до погіршення життєвого рівня населення та зростання соціальної напруги. Динаміка дефіциту фінансування соціального забезпечення в Україні наведена в табл.2.3.

Таблиця 2.3 – Динаміка дефіциту коштів на соціальне забезпечення в Україні за 2018-2022 рр.

Стаття	2018	2019	2020	2021	2022
Видатки на соціальний захист, млн. грн.	622705	690231	756101	789530	874994
Надходження на соціальний захист, млн. грн.	571598	641467	689860	750550	813975
Дефіцит фінансування соціального захисту, млн. грн.	51107	48764	66241	38980	61019
Приріст до попереднього року, %	-	-4,58	35,84	-41,15	56,54

Джерело: розроблено автором на основі [31, 32]

У 2018 році дефіцит фінансування соціального захисту склав 51107 млн. грн. Протягом наступних двох років, у 2019 і 2020 роках, спостерігався невеликий спад, але в цілому рівень дефіциту залишався високим. У 2020 році дефіцит зріс до 66241 млн. грн що відповідає приросту на 35,84% та спричинено рядом факторів, таких як збільшення витрат на соціальний захист, економічні труднощі, зокрема скорочення виробництва у зв'язку з припиненням роботи окремих підприємств, а звідси – зменшення податкових надходжень під впливом пандемії COVID-19. Проте в 2021 році спостерігається різке зменшення дефіциту фінансування, що скоротився до 38980 млн. грн, тобто на 41,15%, що пов'язано з певними заходами з оптимізації витрат та покращенням економічної ситуації. У 2022 році, коли почалася повномасштабна війна, спостерігається раптове зростання дефіциту фінансування соціального захисту до 61019 млн. грн що є рекордно високим показником та відповідає приросту у 56,54%. Цей ріст дефіциту спричинений збільшенням соціальних потреб у зв'язку з військовими діями, а також зменшенням доходів населення і бізнесу, отже скороченням податкових надходжень через економічні труднощі, що виникли внаслідок війни.

Аналізуючи динаміку соціального забезпечення в Україні за період з 2018 по 2022 роки, можна визначити кілька важливих тенденцій. Протягом цього періоду спостерігався загальний ріст видатків і надходжень на соціальне забезпечення, що свідчить про зростання уваги держави до цієї сфери. Разом з тим, зростання дефіциту у деякі роки, зокрема у 2020 та 2022 роках, було компенсоване за рахунок міжнародної фінансової допомоги, внесків на обов'язкове державне соціальне страхування, що підкреслює важливість різноманітних джерел фінансування для підтримки соціального захисту населення в умовах різноманітних викликів, включаючи економічні кризи та військові конфлікти. Крім того, низький рівень ефективності використання виділених коштів та нестабільність фінансування можуть становити серйозні виклики для стабільності соціального забезпечення в майбутньому.

2.2 Соціальні програми і проєкти «Нової Пошти»

ТОВ «Нова Пошта» була заснована у лютому 2001 року і за 20 років стало лідером логістичного ринку України. Стратегічна мета – посилення лідерства на ринку за рахунок пропозиції клієнтам найкращої швидкості, кращої доступності, абсолютної якості. Місія – «легкість доставки для життя і бізнесу». Для досягнення стратегічної мети та місії команда бізнес-структури впроваджує нові продукти та сервіси, засновуючись на міжнародних стандартах і використовуючи найкращий досвід з усього світу [33].

«Нова пошта» визначається не тільки як комерційна організація, але і як соціально відповідальний бізнес, що активно долучається до реалізації проєктів сталого розвитку. У рамках своєї діяльності компанія зосереджує увагу не лише на фінансових показниках, а й на соціальній відповідальності, зокрема соціальних та екологічних аспектах діяльності. Розглянемо окремі із цих проєктів:

1. Гуманітарна пошта України. У серпні 2014 року компанія «Нова пошта» започаткувала соціальний проєкт, що спрямовувався на забезпечення благодійних фондів та волонтерських організацій можливістю надсилати та отримувати гуманітарні вантажі за рахунок компанії в будь-якому її відділенні по всій території України. Цей проєкт набув особливого значення під час пандемії COVID-19 у 2020 р., коли він забезпечував медичні заклади необхідним медичним обладнанням. Після 24 лютого 2022 р. «Гуманітарна пошта» була реорганізована в окремий гуманітарний напрямок діяльності компанії. До початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну було доставлено приблизно 20 тис т гуманітарних вантажів. З 24 лютого 2022 року «Нова пошта» щомісяця перевозить близько 1500 т вантажів для захисників та цивільного населення України [34]. На нашу думку, соціальний проєкт «Гуманітарна пошта», започаткований компанією «Нова пошта» у 2014 році, відіграв важливу роль у забезпеченні медичних закладів та громадських організацій необхідним гуманітарним вантажем, особливо під час пандемії COVID-19 та російсько-української війни. Цей проєкт свідчить про високу соціальну відповідальність компанії та її здатність

мобілізувати ресурси для допомоги суспільству у непередбачених обставинах. Після реорганізації у 2022 році, гуманітарний напрямок діяльності «Нової пошти» продовжує надавати підтримку захисникам та цивільному населенню України, що є важливим в контексті сучасних геополітичних викликів.

2. Реабілітація учасників АТО. «Нова Пошта», починаючи з 2016 р., систематично впроваджує різноманітні ініціативи з метою надання підтримки учасникам АТО. Крім програми «Гуманітарна пошта України», у 2016 році компанія організувала перший футбольний турнір для учасників АТО і запровадила довгострокову співпрацю з медичними установами, що займаються реабілітацією військовослужбовців. У рамках цієї співпраці, у 2018 році «Нова Пошта» закупила сучасний електрокоагулятор ARC 303 для Національного інституту хірургії та трансплантології ім. О. Шалімова. Попередньо для цього закладу було придбано медичний лазер та клінічний аналізатор. Використання такого обладнання сприяє підвищенню ефективності лікування та реабілітації учасників бойових дій. Крім того, компанія відкрита для працевлаштування учасників АТО/ООС, що свідчить про підтримку ветеранів збройних сил [35]. На нашу думку, ініціативи, реалізовані «Новою Поштою» на підтримку українських учасників російсько-української війни, свідчать про високий рівень соціальної відповідальності компанії та її здатність вносити позитивні зміни у життя військовослужбовців та їх родин. Проведення футбольного турніру, підтримка медичних установ і надання можливості працевлаштування ветеранам є важливими кроками у забезпеченні підтримки та інтеграції цієї групи населення.

3. Підтримка бігового руху. Просування бігового руху та активного способу життя вже протягом багатьох років є інтегральною складовою стратегії сталого розвитку компанії «Нова Пошта». Вибір цього напрямку обумовлений тим, що біг відображає філософію бізнесу компанії, яка спрощує життя своїм клієнтам, а також сприяє підтримці фізичної форми та здоров'я. Крім того, компанія розвивається швидко, аналогічно до бігуна, для якого постійний рух є ключовим для досягнення успіху. Компанія протягом п'яти років виступала в ролі партнера та титульного спонсора Nova Poshta Kyiv Half Marathon. У 2019 році цей

напівмарафон отримав статус Silver Label від World Athletics і став першим в Україні стартом з такою відзнакою, що свідчить про його високий організаційний рівень та відповідність міжнародним стандартам. У цьому році учасниками стали майже 13 000 бігунів, а підтримували їх близько 30 000 уболівальників. У рамках цього заходу також відбувся Чемпіонат Балканських країн з легкої атлетики. Крім того, «Нова пошта» організовує бігові змагання в інших містах України, що дозволяє розширити їх географію та популяризувати біг серед населення. Наприклад, у 2015 році компанія вперше провела напівмарафон у Полтаві, а у 2016 році вже організувала подібні заходи у чотирьох містах [36]. На нашу думку, проєкт просування бігового руху та активного способу життя компанією «Нова Пошта» є важливим компонентом її стратегії сталого розвитку та демонструє здатність компанії не лише до сприяння здоровому способу життя, а й до розширення громадського впливу та популяризації спорту серед населення. Успішна участь у напівмарафонах та організація бігових заходів в інших містах України свідчать про активну соціальну позицію компанії та її готовність до сприяння здоровому способу життя населення.

4. Проєкт «КРУТО Нова Пошта». «КРУТО НОВА ПОШТА» є проєктом, спрямованим на поєднання Кар'єри, Розвитку, Успіху, Талантів та Освіти. Цей проєкт надає студентам реальні можливості для розвитку і початку успішної кар'єри через практичну освіту та розвиток навичок. Протягом трьох років були проведені тренінги у форматі офлайн та онлайн, за підсумками яких було навчено більше 3000 студентів з усієї України. Студенти, які мають доступ до Інтернету та бажали розвивати свої навички, можуть безкоштовно зареєструватися на курси. Оскільки «КРУТО НОВА ПОШТА» є соціальним проєктом, він доступний абсолютно безкоштовно та сприяє наданню можливостей для освіти та навичок студентам, прагнучи до їхнього успішного кар'єрного розвитку [37]. На нашу думку, «КРУТО НОВА ПОШТА» є важливою соціальною ініціативою, спрямованою на розвиток та підтримку студентів в Україні. Шляхом надання доступу до безкоштовної практичної освіти та розвитку навичок, він сприяє

підвищенню конкурентоспроможності молоді на ринку праці та їхньому успішному кар'єрному зростанню.

5. Велопарковки. У 2016 році компанія «Нова Пошта» розпочала будівництво інфраструктури для велосипедистів, встановивши понад 400 паркувальних місць поруч із 150 відділеннями у семи містах України, зокрема у Києві, Одесі, Львові, Дніпрі, Харкові, Полтаві та Запоріжжі. Ця мережа парковок є найбільшою серед тих, що були створені коштом приватного бізнесу в Україні. Дизайн та організація паркомісць розроблені у співпраці з Асоціацією велосипедистів Києва. Будівництво велопарковок поруч з точками обслуговування клієнтів є проявом підтримки українців, які бажають мати зручну велосипедну інфраструктуру у своїх містах. У 2019 році «Нова Пошта» продовжила інвестування у велоінфраструктуру, придбавши для міста Хмельницький 1000 велопарковок, які були встановлені міською владою біля популярних маршрутів велосипедистів. Також було закуплено три лічильники велосипедистів для вивчення велосипедного руху у місті [38]. На нашу думку, проєкт будівництва велопарковок компанією «Нова Пошта» є важливим кроком у розвитку велосипедної інфраструктури в Україні. Ініціатива сприяє популяризації велосипедного руху, підвищує комфорт та безпеку для велосипедистів та сприяє створенню більш екологічного міського середовища. Додаткові інвестиції у велоінфраструктуру, які включають встановлення велопарковок та лічильників велосипедистів, свідчать про соціальну відповідальність компанії та її бажання сприяти активному та здоровому способу життя громадян.

6. Школа бізнесу «Нова Пошта». Школа бізнесу пропонує можливість власникам малих та середніх підприємств у різних регіонах України отримати необхідні знання для ефективного розвитку свого бізнесу. Місія цього проєкту полягає в сприянні зміцненню економічного добробуту населення України, приділяючи особливу увагу сектору малого та середнього підприємництва. Інтенсивний курс, який пропонується Школою бізнесу, спрямований на українських підприємців, які заснували власний бізнес та мають намір активно розвивати його [39]. На нашу думку, проєкт Школи бізнесу «Нова пошта» є

важливим кроком у підтримці малого та середнього підприємництва в Україні. Надання необхідних знань та навичок власникам бізнесу сприяє їхньому успішному розвитку, що в свою чергу сприяє економічному добробуту країни. Цей проєкт відображає високу соціальну відповідальність та зацікавленість компанії у підтримці підприємництва та розвитку бізнесу в Україні.

7. Подаруй нове життя пакуванню. У квітні 2019 року компанія провела пілотний проєкт зі встановлення боксів для збору вторинної сировини. Після успішного пілоту в грудні 2019 року проєкт був розширений – встановлені бокси для вторинної сировини у клієнтських зонах поштових відділень та відділень без обмеження по вазі у шести містах: Київ, Полтава, Харків, Дніпро, Одеса і Львів. Всього було встановлено понад п'ятсот комплектів для збору використаного пакування, що призначені виключно для збору використаного пакувального матеріалу. Компанія не приймає макулатуру, пластикові кришечки та інші матеріали від клієнтів. У контексті оптимізації упаковки, компанія прагне до використання менших ресурсів для доставки більшої кількості вантажів і посилок. Наприклад, у 2019 році «Нова Пошта» перейшла на новий конструктивний тип упаковки вагою 2 кг, що призвело до зменшення використання картону на 33% за рахунок зменшення площі невикористаного картону в листах, з якого вирізається коробка [40]. На нашу думку, цей проєкт ілюструє зобов'язання компанії «Нова Пошта» до сталого розвитку та відповідального ставлення до використання ресурсів. Шляхом встановлення боксів для вторинної сировини та переходу на більш ефективну упаковку, компанія прагне зменшити відходи та оптимізувати процес доставки, що демонструє її зусилля у напрямку збереження навколишнього середовища та забезпечення більш екологічного підходу до бізнесу.

8. Медичне страхування працівників компанії «Нова Пошта». У страховому пакеті забезпечені всі необхідні медичні послуги, такі як діагностування, амбулаторно-поліклінічна та невідкладна медична допомога, виписка ліків, стоматологічні послуги та лікування серйозних захворювань. Компанія «Нова

Пошта» забезпечує доступ до цих послуг у 3,5 тисячах медичних закладів по всій території України.

Фінансування та фінансове забезпечення відіграють ключову роль у забезпеченні соціальних заходів компанії «Нова Пошта». Ефективне фінансове планування та адекватне виділення коштів на соціальні програми дозволяють компанії зберігати конкурентоспроможність на ринку. Динаміка витрат на соціальні заходи компанії «Нова Пошта» наведена в табл.2.4.

Таблиця 2.4 – Динаміка витрат на соціальні заходи компанії «Нова Пошта» за 2018-2022 рр.

Рік	Відрахування на соціальні заходи, тис. грн.	Приріст відрахувань на соціальні заходи, %
2018	686604	-
2019	824113	20,03
2020	951549	15,46
2021	1213180	27,50
2022	1131262	-6,75

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Аналіз динаміки витрат на соціальні заходи компанії «Нова Пошта» з 2018 по 2022 рік свідчить про значні і постійні зміни в обсягах виділених коштів на фінансування соціальних заходів та їхньому прирості протягом мирного часу. У 2018 році відрахування на соціальні заходи склали 686604 тис грн, і впродовж наступних років спостерігалася стабільна тенденція до збільшення цього показника. У 2021 році витрати на соціальні заходи сягнули рекордних 1213180 тис. грн., що є результатом зростання на 27,5% порівняно з попереднім роком. Причини збільшення витрат на соціальні заходи пов'язані зі зростанням кількості працівників компанії та розширенням її соціальних програм. У 2021 році зростання витрат було обумовлено подальшим розвитком цих програм. Проте, в 2022 році спостерігається зниження витрат на соціальні заходи на 6,75% порівняно з попереднім роком, що пов'язано з початком військових дій, переглядом фінансових пріоритетів компанії та необхідності зменшення витрат на соціальні заходи для забезпечення фінансової стійкості та подальшого функціонування. Отже, динаміка витрат на соціальні заходи компанії «Нова

Пошта» за останні п'ять років свідчить про поступове зростання цих витрат до 2021 року, після чого вони зменшилися у зв'язку зі складними економічними обставинами, що викликані російсько-українською війною.

Таким чином, компанія «Нова Пошта» є прикладом підприємства, яке активно застосовує принципи сталого розвитку в своїй діяльності. Вона впроваджує різноманітні соціальні та екологічні ініціативи, такі як підтримка учасників війни, реабілітація військовослужбовців, організація спортивних заходів, впровадження велоінфраструктури, а також збирання вторинної сировини та оптимізація упаковки з метою зменшення негативного впливу на довкілля. Ці заходи не лише сприяють покращенню якості життя громадян, але й сприяють збереженню навколишнього середовища та створенню позитивного іміджу компанії. Такий підхід свідчить про те, що бізнес може впливати на соціальний прогрес та стати агентом позитивних змін у суспільстві, враховуючи потреби не лише своїх клієнтів та акціонерів, а й всього суспільства та навколишнього середовища.

2.3 Результати та ефективність соціальних ініціатив

В останні десятиліття соціальна відповідальність бізнесу стала ключовим аспектом стратегії багатьох компаній. Компанія «Нова пошта» виявила великий інтерес до соціальних ініціатив, впроваджуючи широкий спектр програм і проєктів з метою покращення життя співробітників, розвитку місцевих громад та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Важливо проаналізувати результати та ефективність соціальних ініціатив компанії «Нова пошта» для визначення їхнього впливу на бізнес та суспільство в цілому.

Аналіз впливу соціальних ініціатив на плинність персоналу компанії «Нова пошта» є ключовим аспектом для оцінки ефективності цих ініціатив. Для багатьох співробітників фактори, такі як рівень задоволеності на робочому місці, можливості для професійного та особистого розвитку, а також підтримка з боку компанії важливі для збереження та залучення талановитих кадрів. Адже

стабільність персоналу впливає на якість обслуговування, ефективність роботи та репутацію компанії. Результати аналізу впливу соціальних ініціатив на плинність персоналу дозволить зрозуміти, наскільки успішно компанія «Нова пошта» реалізує свою соціальну стратегію та забезпечує стабільність свого трудового потенціалу. Динаміка руху робочої сили компанії «Нова Пошта» наведена в табл.2.5.

Таблиця 2.5 – Динаміка руху робочої сили компанії «Нова Пошта» за 2020-2022 рр.

Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення	
				2021	2022
1. Середньооблікова чисельність, чол.	28831	33717	31486	4886	-2231
2. Прийнято на роботу, чол.	5640	184	1403	-5456	1219
3. Вибуло, чол.	754	2415	9300	1661	6885
4. Коефіцієнт обороту за прийомом	0,20	0,01	0,04	-0,19	0,04
5. Коефіцієнт обороту за звільненням	0,03	0,07	0,30	0,05	0,22
6. Коефіцієнт загального обороту	0,22	0,08	0,34	-0,14	0,26
7. Коефіцієнт плинності	0,17	-0,07	-0,25	-0,24	-0,18

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Коефіцієнт обороту за прийомом співробітників зменшився з 0,20 у 2020 році до 0,04 у 2022 році, тоді як коефіцієнт обороту за звільненням зріс з 0,03 у 2020 році до 0,30 у 2022 році, що свідчить про значний спад стабільності кадрового складу підприємства та проблеми у здатності зберігати та приваблювати кваліфікований персонал у кризових умовах війни. Також варто відзначити коефіцієнт плинності, який показує загальний рівень обороту робочої сили. У цьому випадку, коефіцієнт плинності зменшився з 0,17 у 2020 році до -0,25 у 2022 році, що свідчить про загальне зменшення обороту робочої сили та збереження працівників на робочому місці. Певним чином це також пояснюється загостренням проблеми пошуку підходящої роботи в умовах скорочення реально функціонуючих підприємств, а звідси – робочих місць під час війни. У 2020 році компанія «Нова пошта» активно впроваджувала ряд соціальних ініціатив, спрямованих на покращення умов праці та підвищення задоволеності працівників.

Зокрема, були вдосконалені програми корпоративного медичного страхування, підвищення заробітної плати та надання інших соціальних пільг. Ці заходи сприяли збільшенню середньооблікової чисельності працівників компанії з 28831 у 2020 році до 33717 у 2021 році. Також відбулося значне збільшення кількості прийнятих на роботу осіб, що є наслідком зростання обсягу послуг компанії, її соціальних ініціатив та поліпшення умов праці та привабливіших умов працевлаштування. Однак, разом із позитивними аспектами, було зафіксовано збільшення кількості працівників, які покинули компанію у 2021 році порівняно з попереднім роком, що пов'язано зі зростанням конкуренції на ринку праці та змінами в освітньо-кваліфікаційних вимогах. Таким чином, вплив соціальних ініціатив у 2021 році виявився неоднозначним: хоча позитивні зміни спостерігалися у збільшенні кількості працівників та поліпшенні умов праці, але зростання кількості звільнень вказує, зокрема, на потребу в подальшому вдосконаленні соціальних програм для внутрішніх стейкхолдерів (працівників). У 2022 році плинність персоналу була зумовлена впливом військових дій, що є важливим фактором в оцінці кадрової динаміки. Війна призвела до масової міграції працівників, особливо із великих міст, де багато відділень «Нової пошти», зокрема Києва та Харкова, та зміни у стратегії розвитку компанії, що вплинуло на кількість наймань та звільнень. Отже, хоча соціальні ініціативи компанії «Нова пошта» впливають на плинність персоналу, зовнішні фактори, такі як російсько-українська війна, також відіграють важливу роль у формуванні динаміки руху робочої сили.

Для оцінки ефективності соціальних ініціатив компанії «Нова пошта» проаналізуємо вплив приросту відрахувань на соціальні заходи та чистого прибутку (табл.2.6). Аналіз динаміки витрат на соціальні заходи та чистого прибутку компанії «Нова Пошта» з 2018 по 2022 рік вказує на взаємозв'язок між цими показниками та ефективністю соціальних ініціатив. У 2019 році спостерігається помітний приріст відрахувань на соціальні заходи на 20,03%, який навіть перевищив суму чистого прибутку, що вказує на зростання зусиль компанії у покращенні умов праці та соціального захисту працівників.

Таблиця 2.6 – Динаміка витрат на соціальні заходи та чистого прибутку компанії «Нова Пошта» за 2018-2022 рр.

Рік	Відрахування на соціальні заходи, тис грн	Приріст відрахувань на соціальні заходи, %	Чистий прибуток, тис грн	Приріст прибутку, %	Частка витрат на соціальні заходи у чистому прибутку, %
2018	686604	-	452649	-	151,69
2019	824113	20,03	782954	72,97	105,26
2020	951549	15,46	991292	26,61	95,99
2021	1213180	27,50	2600320	162,32	46,66
2022	1131262	-6,75	2135960	-17,86	52,96

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Ці зусилля, у свою чергу, сприяли значному зростанню чистого прибутку (на 72,97%), що свідчить про позитивний вплив соціальних ініціатив на ефективність бізнесу. У 2020 році спостерігається подальше зростання витрат на соціальні заходи на 15,46%, що свідчить про збільшення обсягів соціальних програм компанії. Відбулося зростання чистого прибутку на 26,61%, що також характеризує позитивний вплив цих ініціатив на фінансові показники компанії. У 2021 році витрати на соціальні заходи зросли на 27,50%, що каже про подальше збільшення зусиль у соціальному напрямку та спричиняє значне зростання чистого прибутку на 162,32% як результат покращення престижу компанії, умов праці та підвищення мотивації працівників. Проте, в 2022 році спостерігається зниження витрат на соціальні заходи на 6,75%, що пов'язано з наростанням соціально-економічної турбулентності, спричиненою військовими діями. Це призвело до зменшення чистого прибутку на 17,86%, що вказує на негативний вплив цих обставин на фінансові показники компанії. Отже, ми розуміємо, що прибуток будь-якої компанії залежить від багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів, зокрема економічної кон'юнктури, менеджменту, споживчому попиту населення, вартістю енергоресурсів, розміром зарплат і т.п. Однак динаміка витрат на соціальні заходи та чистого прибутку компанії «Нова Пошта» демонструє важливість фінансування соціальних ініціатив як одного із важливих чинників забезпечення стабільності та успішності бізнесу, а також їхнього вразливого

характеру у негативних економічних умовах, викликаних масштабними військовими діями.

Розрахуємо економічну ефективність соціальних ініціатив компанії «Нова пошта» (табл.2.7, рис.2.5).

Таблиця 2.7 – Економічна ефективність соціальних ініціатив компанії «Нова пошта» за 2018-2022 рр.

Рік	Відрахування на соціальні заходи, тис грн	Чистий прибуток, тис грн.	Ефективність соціальних заходів = Чистий прибуток, тис грн / Відрахування на соціальні заходи, тис грн
2018	686604	452649	0,66
2019	824113	782954	0,95
2020	951549	991292	1,04
2021	1213180	2600320	2,14
2022	1131262	2135960	1,89

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Аналіз економічної ефективності соціальних ініціатив компанії «Нова пошта» за період з 2018 по 2022 рік дозволяє визначити позитивний вплив цих ініціатив на фінансові результати підприємства. Хоча при аналізі ефективності соціальних проєктів і програм не завжди слід орієнтуватися лише на економічну ефективність.

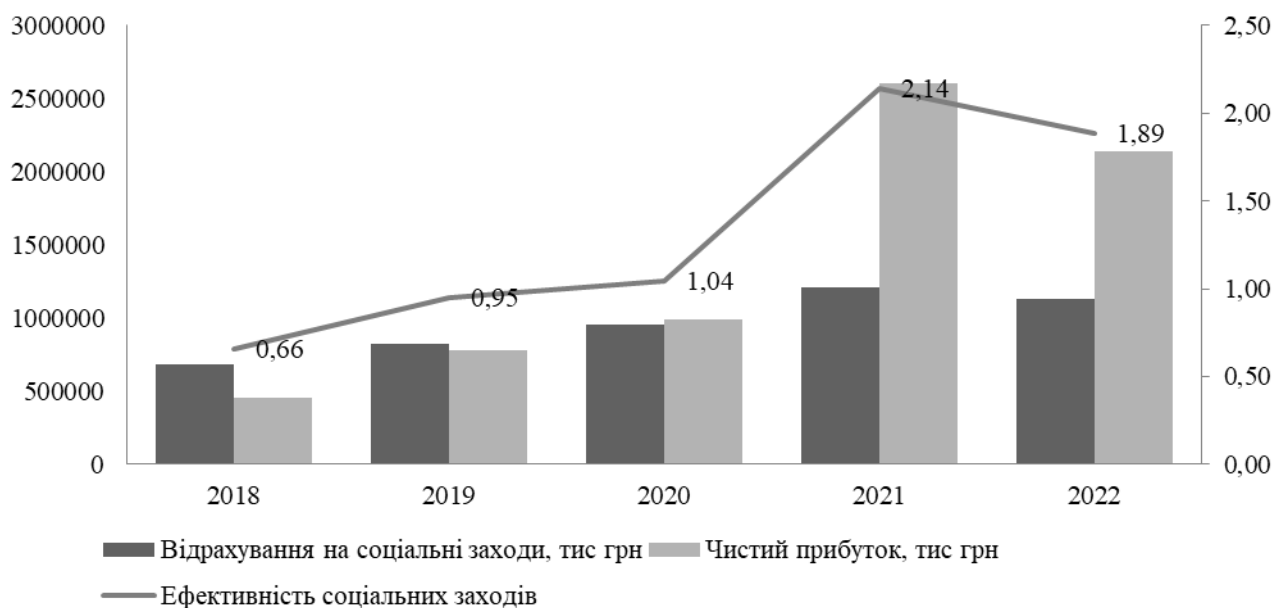

Рисунок 2.5 – Ефективність соціальних ініціатив компанії «Нова пошта» за 2018-2022 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [33]

У більшості випадків подібні заходи не дадуть зростання доходів і прибутку, особливо у короткостроковій перспективі. Але вони потрібні як самоцінність, як підтвердження конституційного положення, що Україна є соціальною державою. У 2018 році економічна ефективність соціальних заходів складала 0,66, що свідчить про те, що на кожну витрачену гривню на соціальні програми компанія отримала 66 копійок чистого прибутку, а, отже, соціальні заходи не дали приросту прибутку, але вони були перш за все соціально ефективними. З 2018 по 2020 рік ефективність зростала, досягаючи значення 1,04 у 2020 році, що свідчить про те, що соціальні ініціативи допомагали підвищувати чистий прибуток компанії. У 2021 році ефективність значно зросла, досягнувши значення 2,14, що є наслідком розширення та удосконалення соціальних програм компанії, які стали більш привабливими для клієнтів та працівників. Проте, в 2022 році, коли почалася повномасштабна російсько-українська війна, ефективність зменшилася до 1,89, що зумовлено нестабільністю в економіці та соціальною турбулентністю, які призвели до скорочення чистого прибутку компанії та зниження загальної ефективності соціальних ініціатив. Отже, ефективність соціальних ініціатив компанії «Нова пошта» зазнає змін в залежності від рівня фінансових результатів та економічної ситуації в країні, а також від змін в самій компанії, таких як розвиток та удосконалення соціальних програм.

Оскільки, як ми зазначали вище, чистий прибуток бізнесу завжди є результатом дії багатьох факторів – управлінських, маркетингових, рекламних, PR і т.п., для визначення ролі саме соціальних ініціатив компанії у динаміці прибутку використаємо економетричну модель цієї залежності (табл.2.6, рис.2.6). Економетрична модель залежності чистого прибутку компанії «Нова пошта» від відрахувань на соціальні заходи за період з 2018 по 2022 рік може бути виражена у вигляді лінійної регресії, де чистий прибуток (Y) є залежною змінною, а відрахування на соціальні заходи (X) — незалежною змінною. В отриманій економетричній моделі – a_1 – відповідає за константу, що представляє собою значення залежної змінної, коли всі незалежні змінні дорівнюють нулю; a_2 –

коефіцієнт, який відображає вплив незалежної змінної на залежну змінну; R^2 (коефіцієнт детермінації) – вимірює відсоток варіації залежної змінної, який пояснюється незалежними змінними у моделі; F (критерій Фішера) використовується для тестування загальної статистичної значущості всіх коефіцієнтів регресії.

Таблиця 2.6 – Вихідні дані для визначення економетричної моделі залежності чистого прибутку компанії «Нова пошта» від відрахувань на соціальні заходи за 2018-2022 рр.

Рік	Відрахування на соціальні заходи, тис грн	Чистий прибуток, тис грн
T	X	Y
2018	686604	452649
2019	824113	782954
2020	951549	991292
2021	1213180	2600320
2022	1131262	2135960

	a2	a1
	4,16	-2604511,49
R^2	0,60	585446,89
F	0,94	257979,58
	48,50	3
	3227735527222	199660393234

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Отримана модель має вигляд у виді формули:

$$Y = -2604511,49 + 4,16X \quad (2.1)$$

Це означає, що кожна додаткова гривня, яку «Нова пошта» відраховує на соціальні заходи, приводить до збільшення чистого прибутку на 4,16 гривні.

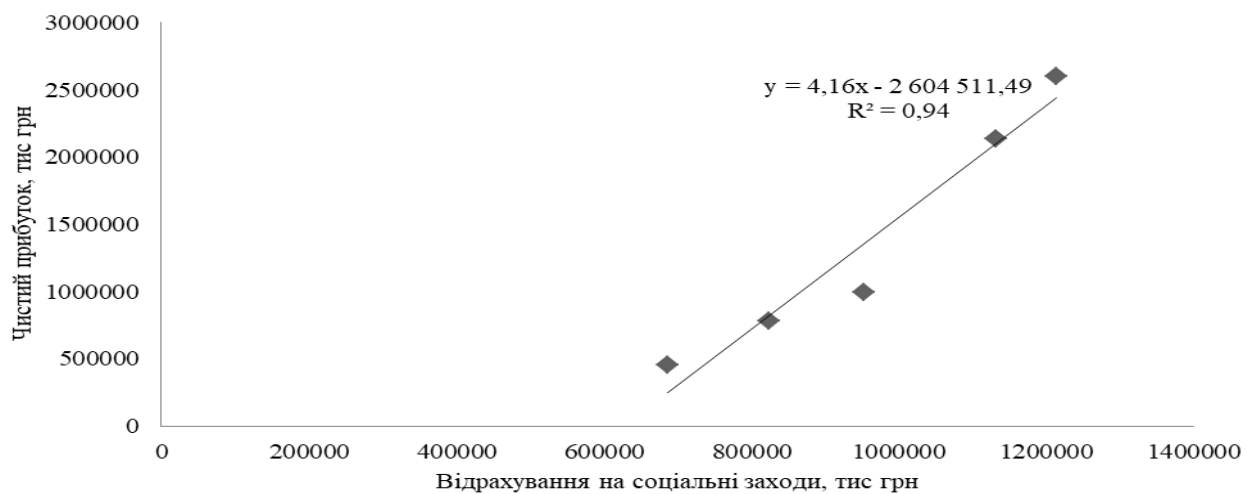

Рисунок 2.6 – Графічна ілюстрація економетричної моделі залежності чистого прибутку компанії «Нова пошта» від відрахувань на соціальні заходи за 2018-2022 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Коефіцієнт детермінації (R^2) дорівнює 0,94, що свідчить про те, що 94% варіації чистого прибутку компанії зумовлено змінами в відрахуваннях на соціальні заходи. Це високий рівень відповідності моделі фактичним даним. Значення F-статистики дорівнює 48,50, що підтверджує статистичну значимість моделі на рівні значущості 0,05. Це означає, що модель в цілому є значущою для прогнозування чистого прибутку компанії «Нова пошта» на основі суми витрат на соціальні заходи. Отже, економетрична модель підтверджує наявність позитивного впливу відрахувань на соціальні заходи на розмір чистого прибутку компанії «Нова пошта» та демонструє високу статистичну значимість цієї залежності.

Таким чином, хоча в 2022 році було введено військовий стан, який призвів до зниження ефективності соціальних заходів та зменшення чистого прибутку компанії, в цілому за період з 2018 по 2022 рік соціальні ініціативи демонстрували свою значущість і важливість для успішності та стабільності бізнесу. Економетрична модель підтверджує позитивний вплив відрахувань на соціальні заходи на чистий прибуток компанії «Нова пошта».

Можна зробити проміжний висновок, що соціальні ініціативи компанії «Нова пошта» є важливим елементом корпоративної стратегії, який сприяє як підвищенню ефективності бізнесу, так і покращенню умов праці та задоволеності працівників.

Соціальні програми компанії «Нова Пошта» відіграють значну роль у формуванні її статусу та престижу в суспільстві. По-перше, ці програми сприяють зміцненню партнерських відносин з різними стейкхолдерами, такими як співробітники, клієнти, місцеві громади та громадські організації. Надання підтримки учасникам бойових дій, організація спортивних заходів для ветеранів та участь у розвитку велоінфраструктури є лише деякими з ініціатив, які

відображають соціальну відповідальність компанії. Ці програми допомагають підвищити рівень задоволеності співробітників, зміцнити зв'язки з клієнтами та заробити повагу суспільства. По-друге, соціальні програми сприяють формуванню позитивному іміджу компанії, який є ключовим елементом її статусу в суспільстві. Широкий спектр соціальних ініціатив, спрямованих на допомогу вразливим категоріям населення та розвиток соціально-екологічної інфраструктури, підвищує репутацію «Нової Пошти» як відповідального гравця на ринку. Цей позитивний імідж сприяє збільшенню довіри споживачів, партнерів та інвесторів, що забезпечує стабільність та конкурентоспроможність компанії. Отже, соціальні програми «Нової Пошти» мають значний вплив на її статус та престиж в суспільстві, сприяючи зміцненню партнерських відносин, підвищенню репутації та формуванню позитивного іміджу як відповідального учасника соціально-економічного розвитку.

Соціальні програми компанії «Нова Пошта» також відіграють ключову роль у взаємодії з персоналом та зростанні його добробуту. По-перше, ці програми сприяють створенню доброзичливого та мотивуючого робочого середовища для співробітників. Надання можливостей для професійного розвитку, участь у тренінгах та семінарах, а також програми збереження здоров'я сприяють підвищенню ефективності праці та зростанню задоволеності персоналу від роботи. По-друге, соціальні програми «Нової Пошти» сприяють підвищенню лояльності персоналу та зменшенню плинності кадрів. Забезпечення соціальних пакетів, гнучкі графіки роботи, можливість відпусток та підтримка у вирішенні особистих проблем допомагають створити атмосферу довіри та розуміння між компанією та її працівниками. Крім того, соціальні програми сприяють підвищенню морального та командного духу серед персоналу. Участь у благодійних заходах, волонтерських проєктах та інших соціальних ініціативах сприяє формуванню почуття приналежності до спільноти та підтримує корпоративну культуру. Отже, соціальні програми компанії «Нова Пошта» впливають на персонал, забезпечуючи йому не лише матеріальні вигоди, але й підвищуючи мотивацію, лояльність та комфорт на робочому місці.

Соціальні програми, запроваджені компанією «Нова Пошта», мають значний вплив на клієнтів та сприяють покращенню їхнього досвіду взаємодії з компанією. По-перше, ці програми допомагають зміцнити взаємини з клієнтами шляхом створення позитивного іміджу та підвищення рівня довіри до бренду. Зокрема, благодійні заходи, участь у соціальних проєктах та підтримка спільнот можуть створити враження про компанію як соціально відповідального партнера. По-друге, соціальні програми можуть сприяти покращенню якості обслуговування та забезпеченню додаткових переваг для клієнтів. Наприклад, програми лояльності, знижки та привілеї для постійних клієнтів можуть стимулювати їхню залученість та вірність бренду. Крім того, соціальні програми можуть сприяти відкритій та ефективній комунікації з клієнтами, дозволяючи їм висловлювати свої думки, побажання та скарги. Наявність каналів зворотного зв'язку та програм для покращення взаємодії може позитивно вплинути на задоволеність клієнтів та забезпечити їхню лояльність. Отже, соціальні програми компанії «Нова Пошта» сприяють покращенню взаємин з клієнтами, створюючи позитивний імідж, підвищуючи рівень обслуговування та сприяючи відкритій комунікації.

Соціальні програми, які реалізує компанія «Нова Пошта», мають також значний вплив на громаду, особливо на місцевість, де розташовані її підрозділи. По-перше, компанія активно сприяє розвитку місцевих громад через спонсорство, благодійність та волонтерство. Шляхом фінансової підтримки різноманітних заходів та проєктів, таких як культурні заходи, спортивні заходи, освітні програми та соціальні ініціативи, «Нова Пошта» допомагає збагачувати соціальну та культурну сферу населених пунктів. По-друге, соціальні програми «Нової Пошти» можуть стимулювати волонтерську діяльність та активну участь учасників спільноти у благодійних заходах. Шляхом організації волонтерських заходів, які спрямовані на підтримку місцевих потреб та розвиток громадських ініціатив, компанія залучає мешканців міст і селищ до активної участі у вирішенні соціальних проблем та покращенні якості життя в їхній місцевості. Отже, соціальні програми компанії «Нова Пошта» не лише сприяють розвитку громади

та покращенню її соціально-економічного стану, але й активно залучають місцевих жителів до спільного формування позитивних змін у своєму оточенні.

Таким чином, соціальні програми компанії «Нова Пошта» мають значний вплив на внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів. Внутрішні стейкхолдери, такі як працівники компанії, відчувають позитивні наслідки соціальних програм через покращення умов праці, розвиток особистості та можливість брати участь у благодійних та волонтерських заходах. Зовнішні стейкхолдери, такі як клієнти, місцеві громади та суспільство в цілому, також отримують користь від соціальних програм шляхом покращення якості обслуговування, підтримки соціальних та культурних ініціатив у своїх місцях проживання, а також залучення до участі у волонтерських заходах. Такий комплексний підхід до розвитку та підтримки різних стейкхолдерів дозволяє компанії «Нова Пошта» не лише покращувати своє становище на ринку, але й впливати на позитивні зміни в соціальній сфері і сприяти розвитку українського суспільства в цілому.

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ КОМПАНІЄЮ «НОВА ПОШТА»

3.1 Напрями розширення соціальних програм

Розширення соціальних програм та підвищення ефективності фінансового управління підприємства є двома ключовими аспектами сучасного корпоративного управління, які взаємодоповнюють один одного та спрямовані на досягнення стійкого розвитку та підвищення конкурентоспроможності. Стратегічне поєднання цих напрямів не лише сприяє поліпшенню якості життя працівників та формуванню позитивного іміджу підприємства в очах суспільства, але й забезпечує стабільність та ефективність його фінансових операцій, сприяючи зростанню прибутковості та стійкому розвитку бізнесу.

Компанія «Нова Пошта», як лідер логістичного ринку України, у стратегічному плані не тільки ставить за мету підтримку свого лідерства через пропозицію найкращих послуг клієнтам, але й визначає важливі соціальні програми, спрямовані на допомогу співробітникам та громадам. Умови військового стану в Україні створюють специфічні виклики для компанії «Нова пошта», що вимагає впровадження соціальних програм для забезпечення безпеки та підтримки працівників та забезпечення конкурентоспроможності на ринку. Систематизуємо їх в табл.3.1.

Таблиця 3.1– Пропозиції нових соціальних програм для компанії «Нова пошта»

Соціальна програма	Мета	Значення для компанії
1. Психологічна підтримка для працівників та їх сімей	Забезпечення працівників та їх сімей професійною психологічною допомогою в умовах стресу та невпевненості.	Зниження відсотку відсутності на роботі через психологічні проблеми, підвищення рівня задоволеності працівників.
2. Фінансова підтримка сімей працівників, що перебувають на передовій	Надання фінансової допомоги сім'ям працівників, що перебувають на передовій, для забезпечення базових потреб.	Підвищення лояльності працівників, покращення репутації компанії в очах громадськості.

Соціальна програма	Мета	Значення для компанії
3. Відновлення постраждалих регіонів	Фінансова та організаційна підтримка для відновлення інфраструктури та економіки постраждалих регіонів.	Збільшення присутності компанії на ринку, покращення умов для ведення бізнесу у цих регіонах.
4. Екстрена доставки гуманітарної допомоги	Забезпечення швидкої та ефективної доставки гуманітарної допомоги до потребуючих регіонів.	Підвищення іміджу компанії, підтримка громад у складний період
5. Патріотичне виховання	Здійснення освітніх та культурних заходів для підтримки національного духу та гордості за країну.	Збільшення лояльності співробітників, підвищення відчуття причетності до успіхів країни.

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Соціальні програми, запроваджені компанією «Нова Пошта» в умовах військового стану, відображають не лише її зобов'язання перед співробітниками та їх сім'ями, але й глибоке розуміння та відданість у підтримці місії забезпечення легкості доставки для життя і бізнесу в умовах складних суспільно-політичних обставин. Розглянемо ці програми детальніше.

1. Психологічна підтримка для працівників та їх сімей є важливим елементом соціальних програм в сучасних організаціях, особливо в умовах стресу та невпевненості, які можуть виникнути у зв'язку з війною. Забезпечення працівників та їх сімей професійною психологічною підтримкою має на меті надання емоційної підтримки та допомоги у вирішенні проблем. Ця програма спрямована на зниження відсотку відсутності на роботі через психологічні проблеми. Розуміння та вирішення психологічних проблем співробітників дозволяє знизити вплив стресу на їхню працездатність та збільшити ефективність виконання робочих завдань. Крім того, надання психологічної підтримки сприяє підвищенню загальної задоволеності працівників, що може впливати на їхню продуктивність та відчуття причетності до організації. Отже, психологічна підтримка для працівників та їх сімей відобразить не лише турботу компанії «Нова пошта» про своїх співробітників, але й має конкретний вплив на покращення їхнього психічного стану, здатності працювати та загального самопочуття, що відображається на результативності організації в цілому.

2. Фінансова підтримка сімей працівників, що перебувають на передовій, є важливим аспектом соціальної відповідальності для компанії «Нова пошта» в умовах війни. Надання фінансової допомоги сім'ям працівників, які знаходяться на передовій, має на меті забезпечення їхніх базових потреб, таких як житло, харчування, медичне обслуговування та освіта. Ця програма спрямована на підвищення лояльності працівників та покращення репутації компанії «Нова пошта» в очах громадськості. Надання фінансової допомоги сім'ям свідчить про турботу та підтримку компанією своїх співробітників у складний період, що може сприяти підвищенню морального духу та відчуття приналежності до організації серед працівників. Крім того, такі соціальні програми можуть позитивно вплинути на імідж компанії «Нова пошта» в очах громадськості та сприяти залученню нових талантів, оскільки багато людей шукають роботодавців, які демонструють високий рівень соціальної відповідальності та турботи про своїх співробітників. Отже, фінансова підтримка сімей працівників, що перебувають на передовій, має значний потенціал для підвищення ефективності та конкурентоспроможності компанії «Нова пошта», а також покращення її репутації та привабливості на ринку праці.

3. Програма відновлення постраждалих регіонів, що передбачає фінансову та організаційну підтримку для відновлення інфраструктури та економіки, є важливою складовою соціальної відповідальності для компанії «Нова пошта». Ця програма має на меті сприяти відновленню постраждалих регіонів, покращуючи якість життя місцевого населення та створюючи умови для подальшого розвитку. Фінансова підтримка, надана компанією для відновлення інфраструктури та економіки постраждалих регіонів, сприяє зменшенню віддаленості ізольованих або постраждалих територій, що може забезпечити доступ до нових ринків та ресурсів. Організаційна підтримка, у свою чергу, може включати координацію допомоги, взаємодію з місцевими владами та громадськими організаціями для забезпечення ефективного використання ресурсів та реалізації проєктів відновлення. Збільшення присутності компанії «Нова пошта» на ринку в постраждалих регіонах може бути результатом успішної реалізації програми

відновлення. Покращення інфраструктури та економічних умов створює привабливі умови для розвитку бізнесу, зокрема для розширення діяльності компанії «Нова пошта», розвитку нових продуктів та послуг, а також залучення нових клієнтів. Крім того, активна участь компанії «Нова пошта» в відновленні постраждалих регіонів сприятиме підвищенню її репутації як соціально відповідального бізнесу та зміцнить партнерські відносини з місцевим населенням та владою. Отже, програма відновлення постраждалих регіонів не лише вирішить практичні проблеми, але й сприятиме розвитку бізнесу та підвищенню репутації компанії «Нова пошта».

4. Програма екстреної доставки гуманітарної допомоги має на меті забезпечення швидкої та ефективної доставки необхідних матеріальних ресурсів до регіонів, які потребують допомоги. Ця програма має стати важливим інструментом соціальної відповідальності компанії «Нова пошта», оскільки вона спрямована на надання допомоги громадам у складний період. Перш за все, екстрена доставка гуманітарної допомоги демонструватиме високий рівень соціальної відповідальності компанії «Нова пошта» та її готовність допомогти потребуючим у критичний момент. Швидка реакція та ефективна організація доставки може врятувати життя та полегшити страждання тих, хто опинився в складних обставинах. Крім того, така програма сприятиме підвищенню іміджу компанії «Нова пошта» в очах громадськості. Дії, спрямовані на надання гуманітарної допомоги, позитивно сприймаються як місцевими громадами, так і широкою громадськістю, що може призвести до підвищення лояльності клієнтів та створення позитивного іміджу бренду. Узагальнюючи, програма екстреної доставки гуманітарної допомоги не тільки виконує важливу гуманітарну функцію, але й сприяє підвищенню соціальної відповідальності компанії «Нова пошта» та її позитивному іміджу. Це демонструє готовність компанії «Нова пошта» допомагати громадам у складних обставинах та забезпечує підтримку і довіру з боку споживачів.

5. Програма патріотичного виховання в компанії «Нова пошта» передбачатиме здійснення різноманітних освітніх та культурних заходів,

спрямованих на підтримку національного духу та гордості за країну серед співробітників. Ця програма відіграє важливу роль у формуванні корпоративної культури та створенні позитивного робочого середовища. По-перше, проведення освітніх заходів з патріотичної тематики сприяє підвищенню рівня свідомості та знань співробітників про історію, культуру та традиції своєї країни, що сприятиме формуванню відчуття національної приналежності та ідентичності серед персоналу. По-друге, культурні заходи, такі як святкування національних свят, організація екскурсій до історичних місць, виставки мистецтва та інші події, сприятимуть формуванню сприятливого робочого середовища та зближенню колективу. Збільшення лояльності співробітників до компанії «Нова пошта» та підвищення їхнього відчуття причетності до успіхів країни буде одними з ключових результатів впровадження такої програми. Високий рівень патріотичного виховання сприятиме формуванню сильного корпоративного духу та стимулюватиме співробітників до досягнення внутрішніх та зовнішніх цілей компанії «Нова пошта». Отже, програма патріотичного виховання не лише сприятиме зміцненню корпоративної культури та підвищенню відчуття приналежності до країни серед працівників, але й матиме позитивний вплив на їхню лояльність та ефективність роботи.

Запропоновані компанією соціальні програми в умовах війни відображають не лише її зобов'язання перед співробітниками та їх сім'ями, але й глибоке розуміння та відданість у підтримці місії забезпечення легкості доставки для життя і бізнесу в умовах складних соціально-економічних обставин. Ці соціальні програми свідчитимуть про те, що компанія «Нова пошта» не лише реагує на потреби своїх працівників та суспільства в цілому в умовах війни, але й активно залучається до підтримки регіонів та громад, що постраждали від воєнних дій, демонструючи свою соціальну відповідальність та здатність працювати в екстремальних умовах.

3.2 Рекомендації щодо підвищення ефективності фінансового управління та оптимізації фінансового забезпечення

Оптимізація фінансового забезпечення та підвищення ефективності фінансового управління вимагає системного аналізу та впровадження стратегічних підходів. Для забезпечення більш ефективного фінансового забезпечення соціальної сфери компанії «Нова Пошта» доцільно використати існуючі можливості покращення управління фінансами (табл.3.2).

Таблиця 3.2 – Можливості покращення управління фінансами для компанії «Нова пошта»

Можливість	Сутність	Значення для компанії
1. Ретельне стратегічне планування фінансів	Розробка детальних стратегій і планів щодо використання фінансових ресурсів компанії.	Покращення ефективності фінансових рішень, визначення пріоритетів та максимізація результативності.
2. Оцінка витрат на соціальні програми	Аналіз фінансових витрат на соціальні програми з урахуванням їх відповідності стратегічним цілям.	Забезпечення ефективного використання ресурсів, узгодження соціальних програм з місією та стратегією компанії.
3. Вироблення стратегії інвестування	Розробка плану інвестицій з метою залучення додаткових фінансових ресурсів для соціальних програм.	Забезпечення стійкого джерела фінансування соціальних ініціатив та їх подальший розвиток.
4. Посилення прозорості у відносинах зі співробітниками та громадськістю	Забезпечення чіткості та відкритості у відносинах зі зацікавленими сторонами стосовно фінансової діяльності компанії.	Підвищення довіри співробітників та громадськості, усунення можливих непорозумінь та конфліктів.

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Розглянемо ці можливості детальніше.

1. Ретельне стратегічне планування фінансів є ключовим етапом у фінансовому управлінні компанією. «Нова пошта», що передбачає процес розробки детальних стратегій і планів, спрямованих на ефективне використання фінансових ресурсів підприємства. Під час стратегічного планування фінансів визначаються основні фінансові цілі та завдання компанії «Нова пошта» на майбутнє, обговорюються фінансові ризики та можливості, розробляються

механізми контролю та відстеження фінансових показників. Головною метою ретельного стратегічного планування фінансів є покращення ефективності фінансових рішень, що досягається шляхом визначення пріоритетних напрямків витрат, раціонального розподілу фінансових ресурсів між різними проектами компанії «Нова пошта», а також максимізацією результативності використання фінансових засобів. Під час стратегічного планування фінансів важливо враховувати не лише поточні потреби компанії, але й довгострокові цілі та стратегічні напрямки розвитку, що може включати розробку бюджетів, фінансових прогнозів, планів інвестицій та витрат, а також визначення фінансових показників успішності та ризиків. В результаті цього процесу фінансові ресурси спрямовуються на найбільш перспективні та важливі для компанії «Нова пошта» напрямки, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності та стійкості підприємства на ринку.

2. Оцінка витрат на соціальні програми та їх перевірка на відповідність стратегічним цілям компанії «Нова пошта» є важливим етапом у фінансовому управлінні. Під час цього процесу проводиться докладний аналіз фінансових витрат на реалізацію соціальних програм компанії «Нова пошта». Враховуючи стратегічні цілі та завдання бізнесу, перевірка здійснюється на відповідність цим цілям. Основними завданнями цього етапу є забезпечення ефективного використання ресурсів та узгодження соціальних програм з місією та стратегією компанії «Нова пошта». Це включає в себе перевірку того, чи витрачаються фінансові ресурси на соціальні програми таким чином, щоб максимально сприяти досягненню стратегічних цілей компанії. Такий підхід дозволяє підтримувати баланс між соціальною відповідальністю компанії «Нова пошта» та її бізнес-цілями, що сприяє підвищенню ефективності та результативності її діяльності в цілому.

3. Вироблення стратегії інвестування є ключовим етапом у фінансовому управлінні компанії «Нова пошта», особливо коли мова йде про забезпечення фінансової підтримки соціальних програм. Цей процес включає в себе розробку плану інвестицій, спрямованого на залучення додаткових фінансових ресурсів для

реалізації соціальних програм компанії «Нова пошта». Під час вироблення стратегії інвестування необхідно ретельно аналізувати різні можливості та джерела інвестицій, враховуючи фінансові можливості компанії, ризики та потенційні вигоди. Крім того, важливо визначити пріоритети в інвестуванні та встановити чіткі цілі, пов'язані з підтримкою соціальних програм. Мета цього процесу полягає в забезпеченні стійкого джерела фінансування соціальних ініціатив компанії «Нова пошта» та їх подальшого розвитку, що може включати залучення інвестицій від партнерів, фондів або інших джерел, а також ефективне використання внутрішніх фінансових ресурсів компанії «Нова пошта». Правильно розроблена стратегія інвестування дозволить забезпечити необхідний рівень фінансування для соціальних програм та забезпечить їхній успішний розвиток в майбутньому.

4. Посилення прозорості у відносинах зі співробітниками та громадськістю через звітність про витрати та використання ресурсів на соціальні ініціативи має велике значення для компанії «Нова пошта». Цей підхід передбачає регулярну та систематичну звітність про витрати, спрямовані на соціальні програми, що дозволяє забезпечити чіткість та відкритість у відносинах зі зацікавленими сторонами, включаючи співробітників та громадськість. Посилення прозорості через звітність створює платформу для ефективного спілкування та взаємодії між компанією, її співробітниками та громадськістю, що сприяє підвищенню довіри співробітників до управління компанією «Нова пошта» та підтримує розуміння та підтримку соціальних ініціатив з боку громадськості. Крім того, звітність про витрати та використання ресурсів допомагає уникнути можливих непорозумінь та конфліктів, що можуть виникнути відносно розподілу фінансових ресурсів. Такий підхід підсилює імідж компанії «Нова пошта» як соціально відповідального підприємства і сприяє побудові партнерських відносин зі своїм персоналом та спільнотою.

Покращення управління фінансами компанії «Нова Пошта» сприятиме ефективному фінансовому забезпеченню соціальної сфери та дозволить забезпечити належну підтримку для працівників та громад у складний період

війни. Застосування цих рекомендацій допоможе компанії «Нова пошта» оптимізувати своє фінансове забезпечення соціальної сфери, підвищити ефективність та ефективність своїх соціальних програм, а також збільшити вплив на покращення якості життя своїх співробітників та громад.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити наступні висновки.

1. Результати теоретичного аналізу виокремлюють основні характеристики та складові фінансового забезпечення соціальної сфери, що дозволяє розробити методичний підхід до аналізу та оцінювання його ефективності. Фінансове забезпечення соціальної сфери є ключовим для підтримки та розвитку соціальних ініціатив в суспільстві. Воно включає в себе оптимальний розподіл ресурсів, забезпечення стабільності та ефективності фінансових механізмів у сфері соціального обслуговування та захисту. Принципи універсальності, справедливості, ефективності та стабільності визначають необхідність раціонального використання ресурсів та забезпечення всіх верств населення необхідними соціальними послугами. Забезпечення сталих фінансових засад для соціальної сфери сприяє підвищенню якості життя громадян та зменшенню соціальної нерівності.

2. Різноманітність моделей фінансування соціальних програм та соціальних послуг демонструє значення різнопланового підходу до забезпечення соціальної сфери. Державне фінансування є ключовим для забезпечення соціальних прав громадян та стабільності суспільства, а приватне фінансування доповнює його як додатковий ресурс через благодійні внески та імпаکت-інвестування. Сумісне фінансування залучає участь держави, некомерційних організацій та приватного сектору для спільної реалізації соціальних проєктів. Інтегрований підхід, який поєднує різні джерела фінансування, виявляється ключовим для досягнення комплексного соціального розвитку та підтримки соціальної сфери.

3. Аналізуючи динаміку соціального забезпечення в Україні за період з 2018 по 2022 роки, можна визначити кілька важливих тенденцій. Протягом цього періоду спостерігався загальний ріст видатків на соціальне забезпечення, що свідчить про зростання уваги держави до цієї сфери. Разом з тим, через воєнні дії, які спричинили ліквідацію багатьох підприємств, масову міграцію за кордон

працівників, а звідси – скорочення чисельності платників податків і внесків та доходів бізнесу і населення, що викликало скорочення надходжень коштів до державного і місцевих бюджетів, а також внесків на обов'язкове державне соціальне страхування, відбулося зростання дефіциту коштів на соціальні потреби у 2022 році. У 2020 р. – аналогічний негативний ефект і дефіцит спричинила реакція уряду на пандемію COVID -19. І лише завдяки міжнародної фінансової допомозі вдалося фінансово забезпечити виплату пенсій, та більшості видів соціальних допоміг, передбачених законодавством України. Це підкреслює важливість формування у мирний час відповідних стабілізаційних фондів, які могли б фінансуватися із різноманітних джерел і використовуватися для соціального захисту населення в умовах різноманітних викликів, включаючи економічні кризи, пандемії та військові конфлікти.

4. Компанія «Нова Пошта» є прикладом підприємства, яке активно застосовує принципи сталого розвитку в своїй діяльності. Вона впроваджує різноманітні соціальні та екологічні ініціативи, такі як підтримка учасників війни, реабілітація військовослужбовців, організація спортивних заходів, впровадження велоінфраструктури, а також збирання вторинної сировини та оптимізація упаковки з метою зменшення впливу на довкілля. Ці заходи не лише сприяють покращенню якості життя громадян, але й сприяють збереженню навколишнього середовища та створенню позитивного іміджу компанії. Такий підхід свідчить про те, що бізнес може впливати на соціальний прогрес та стати агентом позитивних змін у суспільстві, враховуючи потреби не лише своїх клієнтів та акціонерів, а й всього суспільства та навколишнього середовища.

5. ТОВ «Нова Пошта» за 20 років стало лідером логістичного ринку України. Стратегічна мета – посилення лідерства на ринку за рахунок пропозиції клієнтам найкращої швидкості, кращої доступності, абсолютної якості. Місія – «легкість доставки для життя і бізнесу». Для досягнення стратегічної мети та місії команда бізнес-структури впроваджує нові продукти та сервіси, засновуючись на міжнародних стандартах і використовуючи найкращий досвід з усього світу. Хоча в 2022 році було введено військовий стан, який призвів до зниження ефективності

соціальних заходів та зменшення чистого прибутку компанії «Нова пошта», в цілому за період з 2018 по 2022 рік соціальні ініціативи демонстрували свою значущість і важливість для успішності та стабільності бізнесу. Розроблена нами економетрична модель підтверджує позитивний вплив фінансових відрахувань на соціальні заходи на чистий прибуток компанії. Соціальні ініціативи компанії «Нова пошта» є важливим елементом корпоративної стратегії, який сприяє як підвищенню ефективності бізнесу, так і покращенню умов праці та задоволеності працівників.

Отримані результати економетричного аналізу свідчать про високу статистичну значимість залежності між відрахуваннями на соціальні заходи та чистим прибутком компанії «Нова пошта». Коефіцієнт детермінації на рівні 0,94 підтверджує, що 94% варіації чистого прибутку зумовлено витратами на соціальні ініціативи. Це підтверджує позитивний вплив соціальних заходів на фінансові показники компанії та підкреслює їхню важливість у стратегії бізнесу.

6. Під час повномасштабної російсько-української війни компанія «Нова пошта» повинна реагувати на потреби працівників та громад у постраждалих регіонах шляхом реалізації ряду додаткових соціальних програм: психологічна підтримка для працівників та їх сімей, фінансова допомога сім'ям працівників, що перебувають на передовій, відновлення постраждалих регіонів, екстрена доставка гуманітарної допомоги та патріотичне виховання.

7. Для забезпечення більш ефективного фінансового забезпечення соціальної сфери компанії «Нова Пошта», доцільно використати існуючі можливості покращення управління фінансами, зокрема удосконалив стратегічне планування фінансів; оцінку витрат на соціальні програми та перевірку їх на відповідність стратегічним цілям компанії; вироблення стратегії інвестування, що має спрямовуватися на створення додаткових фінансових ресурсів для соціальних програм; посилення прозорості у відносинах зі співробітниками та громадськістю через звітність про витрати та використання ресурсів на соціальні ініціативи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бестужева С. В. Теоретико-методичні аспекти вибору форми фінансового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2147> (дата звернення 08.01.2024).
2. Кізима Т. О. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» для студентів ОС «бакалавр» денної і заочної форм навчання. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 80 с.
3. Посилкіна О.В., Гладкова О.В. Актуальні проблеми фінансового забезпечення діяльності закладів охорони здоров'я в Україні в умовах їх реформування. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2021. № 2. С. 43-49.
4. Конєва І. І. Фінансове забезпечення діяльності підприємств як економічна категорія. Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Стійкий розвиток національної економіки : актуальні проблеми та механізми забезпечення», (Кривий Ріг, 27 квітня 2021 р.). Кривий Ріг, 2021. С. 362-365.
5. Ільчук В. П. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств реального сектора економіки. *Проблеми економіки*. 2018. № 2. С. 310-316.
6. Харчук В. Ю. Характеристика сфер гармонійного розвитку суб'єктів господарювання. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2021. № 1 (15). С. 73-81.
7. Дем'янчук О. І., Борконюк О. О. Фінансове забезпечення соціальної сфери України. *Modern Engineering and Innovative Technologies*. 2023. № 4(25-04). С. 18-24.
8. Бервено О. В., Москвіна А. О. Державна політика регулювання якості життя населення. *Комунальне господарство міст*. 2021. № 162. С. 12-20.
9. Назарова Г. В. Розвиток соціальної сфери в сучасній економіці: теоретико-практичні аспекти. Соціально-трудова відносина: проблеми науки та практики: монографія. Полтава, 2020. С. 143-160.

10. Соціальне забезпечення в Україні: навчальний посібник / [Скринник З. Е., Кузнєцова А. Я., Семів Л. К.]. Львів: Університет банківської справи, 2021. 552 с.
11. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Гукалюк А.Ф., Західна О.Р., Сич О.А., Шушкова Ю.В.]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 724 с.
12. Коваль О. І. Фінанси підприємств: підручник. Київ: КНЕУ, 2020. 656 с.
13. Коваль О. І. Фінанси соціальної сфери: підручник. Київ: КНЕУ, 2018. 368 с.
14. Шульц Л. С. Розвиток соціальної сфери територіальних громад в умовах адміністративно-фінансової децентралізації: підручник. Львів: Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України, 2018. 140 с.
15. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. 248 с.
16. Марич М.Г. Соціальне страхування : навч. посібник . Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 176 с.
17. Мозоль Н.І. Проблема соціальної справедливості в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 57-60.
18. Арабчук А. І. Фінансова стабільність – запорука соціальної політики. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 8. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/33.pdf (дата звернення 08.01.2024).
19. Коваль О. І., Коваль О. М. Фінансування соціальної сфери: підручник. Київ: КНЕУ, 2021. 256 с.
20. Романовська Ю. А. Фінансування соціальних послуг в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 46. С. 76-85.
21. Миськів Г. В. Фінансування соціальної сфери в умовах децентралізаційних змін. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 82-90.
22. Аналіз джерел та інструментів залучення фінансових ресурсів для фінансування Цілей сталого розвитку в Україні. 2022. URL:

- <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-11.pdf> (дата звернення 08.01.2024).
23. Корнєєва Ю.В. Форми, методи та інструменти мобілізації фінансових ресурсів державними корпораціями: досвід розвинутих країн та уроки для України. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2016. № 129. С.131-146.
24. Сухомлина, М. В. Державно-приватне партнерство як інструмент інвестиційної підтримки реалізації державних програм соціально-економічного розвитку в Україні. Професійний менеджмент у сучасних умовах розвитку ринку : матеріали VIII наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Харків, 1 листоп. 2019 р. Харків, 2019. С. 103-107.
25. Тарасюк Г. М. Глобалізація і проблеми інформаційного впливу у сфері стратегічного управління. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. № 26. С. 47-54.
26. Лемещенко-Лагода В., Сухіх А. Грант: керівництво до дії: посібник. Запоріжжя: ФОП Однорог Т.В., 2024. 114 с.
27. Кобеля-Звір, М. Використання грантових інструментів державної програми підтримки підприємництва ЄРОБОТА для посилення конкурентоспроможності бізнесу на прикладі ММСП: перспективи і труднощі. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2526> (дата звернення 08.01.2024).
28. Фінансування інфраструктурних проєктів територіальними громадами. *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 78. С. 103-109.
29. Шкодін І. В. Стійкі фінанси як фактор трансформації фінансових відносин. *Бізнес Інформ*. 2023. № 2. С. 204-209.
30. Свинчук А. А. Соціальні облигації як фінансовий інструмент розвитку соціальних підприємств в Україні. *Наука й економіка*. 2015. № 2. С. 7-12.
31. Сателітний рахунок соціального захисту в Україні. URL: <https://stat.gov.ua/uk/datasets/satelitnyy-rakhunok-sotsialnoho-zakhystu-v-ukrayini> (дата звернення 01.03.2024).

32. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 01.03.2024).
33. Офіційний сайт «Нової пошти». URL: <https://novaposhta.ua/> (дата звернення 01.03.2024).
34. Соціальний проєкт «Нової пошти» «Гуманітарна пошта України». URL: https://novaposhta.ua/humanitarian_post (дата звернення 01.03.2024).
35. Соціальний проєкт «Нової пошти» «Реабілітація учасників АТО». URL: <https://novaposhta.ua/rehabilitation> (дата звернення 01.03.2024).
36. Соціальний проєкт «Нової пошти» «Підтримка бігового руху». URL: <https://novaposhta.ua/running> (дата звернення 01.03.2024).
37. Соціальний проєкт «Нової пошти» «КРУТО Нова Пошта». URL: <https://novaposhta.ua/kruto/> (дата звернення 01.03.2024).
38. Соціальний проєкт «Нової пошти» «Велопарковки». URL: https://novaposhta.ua/bicycle_parking (дата звернення 01.03.2024).
39. Соціальний проєкт «Нової пошти» «Школа бізнесу Нова Пошта». URL: https://novaposhta.ua/business_school/pro_shkolu (дата звернення 01.03.2024).
40. Соціальний проєкт «Нової пошти» «Подаруй нове життя пакуванню». URL: https://novaposhta.ua/package_recycling (дата звернення 01.03.2024).

Ім'я користувача:
Соціоекономіки та управління персоналом Кицак Та...

ID перевірки:
1016296223

Дата перевірки:
30.05.2024 02:34:09 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
30.05.2024 10:06:50 EEST

ID користувача:
100005733

Назва документа: КБР_Кузьменко плагіат

Кількість сторінок: 62 Кількість слів: 14864 Кількість символів: 118715 Розмір файлу: 299.57 KB ID файлу: 1016090940

6.42% Схожість

Найбільша схожість: 0.48% з Інтернет-джерелом (https://novaposhta.ua/package_recycling)

4.32% Джерела з Інтернету

227

Сторінка 64

4.82% Джерела з Бібліотеки

521

Сторінка 67

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

ДОДАТОК А

Кузьменко К.В.

«Менеджмент соціальної сфери», 4 курс
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник — д.е.н., професор кафедри соціоекономіки
та управління персоналом Маршавін Ю.М.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Проблема фінансового забезпечення соціальної сфери в Україні виявляється надзвичайно актуальною в контексті необхідності подолання багаторічної практики її фінансування за остаточним принципом та створення гідних умов життя населення. Особливу значущість ця проблема набула внаслідок негативного впливу на соціально-економічний розвиток пандемії COVID-19 та російської воєнної агресії, що вплинуло на скорочення можливості фінансового забезпечення цієї чутливої сфери для багатьох громадян України.

Українськими вченими, з якими авторка згодна, фінансове забезпечення соціальної сфери визначається як система економічних відносин та організаційно-управлінських принципів, спрямованих на формування та ефективне використання фінансових ресурсів для задоволення соціальних потреб населення, які включають охорону здоров'я, освіту, пенсійне забезпечення та ін. Аналіз свідчить, що існує багато моделей фінансування соціальних програм, зокрема із коштів державного і місцевих бюджетів, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, спеціальних соціальних фондів підприємств, приватних страхових і благодійних фондів, іноземних та міжнародних грантів. Найбільш ефективним є забезпечення фінансування соціальних програм і проектів на підставі співпраці між державою, приватним сектором і громадськими організаціями.

Однак треба зазначити, що розміри пенсій та інших соціальних виплат в Україні в порівнянні з європейськими стандартами є невеликими. Динаміка фінансових надходжень на соціальне забезпечення наведено в табл.1.

Таблиця 1 – Динаміка надходжень коштів на соціальне забезпечення в Україні у 2018-2022 рр.

Стаття надходжень	2018	2019	2020	2021	2022
Усього надходжень, млн. грн.	571598	641467	689860	750550	813975
Приріст, %	-	12,22	7,54	8,80	8,45
в тому числі					
Соціальні внески, млн. грн.	261974	319377	342874	382789	358041
Приріст, %	-	21,91	7,36	11,64	-6,47
Видатки бюджету, млн. грн.	309363	321786	346719	367346	455186

Приріст, %	-	4,02	7,75	5,95	23,91
Інші надходження, млн. грн.	261	304	267	415	748
Приріст, %	-	16,48	-12,17	55,43	80,24

Джерело: розроблено автором на основі [1]

Аналіз даних таблиці 1 показує, що у 2018 році найбільшу частку фінансових надходжень становили внески державного бюджету, що склали 54,12% від загальної суми, тоді як надходження із соціальних внесків – 45,83%. Однак у 2022 році видатки бюджету на фінансування соціальної сфери зросли до 55,92%, які в основному формувалися із коштів, що надходили від Європейського Союзу і США, міжнародних організацій, водночас частка соціальних внесків зменшилася до 43,99%. У 2022 році приріст надходжень на соціальне

забезпечення склав 8,45%, в той час як рівень інфляції зріс до 26,6%. Це свідчить про фактичне зменшення фінансування соціальних програм через збільшення витрат на військові потреби.

Збільшення обсягів соціальних виплат вимагає збільшення податків та внесків до фондів державного соціального страхування. Проте це може призвести до зростання тіньової економіки, коли бізнес переходить у сферу неофіційної діяльності, що не гарантує збільшення надходжень на фінансування соціальної сфери. На нашу думку, досягнення цієї мети потребує кардинального перегляду системи оподаткування: переходу на прогресивну шкалу оподаткування, введення оподаткування багатства та розкоші та ін., що може забезпечити додаткові фінансові ресурси для соціальної сфери, не порушивши принцип соціальної справедливості.

Аналіз фінансового забезпечення соціальної сфери в Україні в контексті діяльності компанії «Нова пошта», виявив зростаючу тенденцію в період 2018–2022 роки у видатках на соціальне забезпечення. Загальні видатки збільшилися на 10,82%, досягнувши у 2020 році 87,5 млн. грн., що свідчить про зростання уваги підприємства до реалізації проектів сталого розвитку, зокрема, щодо соціальних та екологічних аспектах діяльності, турботи про покращення якості життя та розвиток працівників організації, чисельність яких напередодні повномасштабної російської агресії складала майже 33,8 тис. чол. Соціальні програми компанії "Нова Пошта" істотно покращують мотивацію персоналу, сприяють підвищенню лояльності клієнтів, а також активно сприяють розвитку місцевих громад через благодійні та волонтерські ініціативи. У контексті військового стану вони включають психологічну підтримку працівників та членів їх сімей, що забезпечує емоційну стабільність працівників, сприяє покращенню робочого середовища та досягненню високих результатів праці.

Фінансова підтримка сімей бувших працівників, які служать в ЗСУ, сприяє не лише задоволенню їхніх базових потреб, але й покращенню репутації компанії в очах громадськості, підвищує лояльність зайнятого персоналу.

Хоча при аналізі ефективності соціальних проектів і програм не завжди слід орієнтуватися лише на економічну ефективність, проведений нами аналіз дає змогу визначити їх позитивний вплив на результати фінансово-господарської діяльності підприємства, зокрема на розмір чистого прибутку (табл.2).

Таблиця 2 – Економічна ефективність фінансування соціальних програм у компанії «Нова пошта» за 2018-2022 рр.

Рік	Відрахування на соціальні заходи, тис грн	Чистий прибуток, тис грн.	Ефективність соціальних заходів = чистий прибуток, тис грн / відрахування на соціальні заходи, тис грн
2018	686604	452649	0,66
2019	824113	782954	0,95
2020	951549	991292	1,04
2021	1213180	2600320	2,14
2022	1131262	2135960	1,89

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Як видно з даних таблиці, у 2018 році економічна ефективність соціальних заходів складала 0,66, що свідчить про те, що на кожну витрачену гривню на фінансування соціальних програм компанія отримала 66 копійок чистого прибутку, отже, соціальні заходи не сприяли приросту прибутку, але у подальшому ефективність соціальних заходів зростала, досягнув у 2020 році значення 1,04, у 2021 році – 2,14. Проте, в 2022 році, коли почалася повномасштабна російсько-українська війна, ефективність зменшилася до 1,89.

Оскільки чистий прибуток бізнесу завжди є результатом дії багатьох факторів – техніко-технологічних, управлінських, маркетингових, рекламних і т.п., для визначення ролі саме соціальних програм компанії у динаміці прибутку нами використана економетрична модель. Вихідні дані для визначення економетричної моделі залежності чистого прибутку компанії «Нова пошта» від відрахувань на соціальні заходи за 2018-2022 рр. представлені у таблиці 3.

Таблиця 3 – Вихідні дані для визначення економетричної моделі залежності чистого прибутку компанії «Нова пошта» від відрахувань на соціальні заходи за 2018-2022 рр.

Рік	Відрахування на соціальні заходи, тис грн	Чистий прибуток, тис грн.
T	X	Y
2018	686604	452649
2019	824113	782954
2020	951549	991292
2021	1213180	2600320
2022	1131262	2135960

	a2	a1
	4,16	-2604511,49
R2	0,60	585446,89
F	0,94	257979,58
	48,50	3
	3227735527222	199660393234

Джерело: розроблено автором на основі [1, 2]

Ця залежність – лінійна регресія ілюструється формулою (1):

$$Y = -2604511,49 + 4,16X, \quad (1)$$

де: Y – чистий прибуток є залежною змінною;

– X – відрахування на соціальні заходи — незалежна змінна.

– a1 – характеризує константу, що представляє собою значення залежної змінної, коли всі незалежні змінні дорівнюють нулю;

–a2 – коефіцієнт, який відображає вплив незалежної змінної на залежну змінну;

– R2 – коефіцієнт детермінації, який вимірює відсоток варіації залежної змінної, який пояснюється незалежними змінними у моделі;

– F – критерій Фішера, що використовується для тестування загальної статистичної значущості всіх коефіцієнтів регресії.

Отримана модель показує, що у період 2018-2022 рр. кожна додаткова гривня, яку «Нова пошта» спрямовувала на соціальні заходи, спричиняла збільшення чистого прибутку на 4,16 гривні.

Коефіцієнт детермінації (R2) дорівнює 0,94, тобто свідчить, що 94% варіації чистого прибутку компанії зумовлено змінами у фінансуванні соціальних програм і заходів. Значення F-статистики дорівнює 48,50 – підтверджує статистичну значимість моделі, і демонструє наявність значного позитивного впливу відрахувань на соціальні заходи на розмір чистого прибутку компанії.

Водночас, незважаючи на значну увагу керівництва компанії, проблемам оптимізації фінансового забезпечення соціальної сфери та її окремих аспектів, нами виявлена проблема недостатньої прозорості його відносин з персоналом і громадськістю. У цьому зв'язку рекомендовано поліпшити звітність про використання ресурсів на соціальні цілі і конкретні програми, що сприятиме побудові довіри в колективі, та збільшенню впливу компанії на покращення якості життя співробітників та територіальних громад у період війни.

Література

1. Динаміка надходжень коштів на соціальне забезпечення в Україні у 2018-2022 рр. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 01.03.2024).
2. Офіційний сайт «Нової пошти». URL: <https://novaposhta.ua/> (дата звернення 01.03.2024).